

TURİZM SEKTÖRÜNÜN ÖNEMİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR: ORTACA ÖRNEĞİ

Onur ATAĞ¹

Öz

Türkiye, bölgeler arası dengesiz kalkınmanın yaşandığı ülkeler arasındadır. Bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması hususunda turizm arz kaynakları zengin olan ülkelerde turizm sektörü, yerel kalkınmanın önemli bir aracı olarak değerlendirilmektedir. Bu noktada yerel yönetimlerin turizme yönelik bakış açılarının belirlenmesi ve turizm potansiyelinin değerlendirilmesi yerel kalkınmanın sağlanması için önem taşımaktadır. Muğla'nın Ortaca ilçesi, sahip olduğu doğal, çevresel, kültürel varlıklar ve turistik altyapı ile yerel kalkınmanın sağlanmasında önemli bir potansiyel taşımaktadır. Çalışmanın amacı Muğla ili Ortaca ilçesinin turizm potansiyelini belirlemek, turizmin yerel kalkınmaya sunduğu fırsatları ve karşılaşılan engelleri ortaya koymak, yerel yönetimlerin turizme yönelik bakış açısını analiz etmektir. Bu kapsamda çalışmada, yerel yönetimlerin turizme yönelik bakış açıları, mevcut turizm yatırımları, altyapı durumu, yerel halkın turizm sektörüne katılımı ve turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri bütüncül bir yaklaşımla incelenmektedir. Bu doğrultuda nitel araştırma yönteminden faydalanılarak görüşme yöntemiyle turizm yatırımcıları, turizm işletme yöneticileri, seyahat acentaları, yerel yönetim temsilcileri, akademisyenler, turizm alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve esnaflara sorular yöneltilmiştir. Araştırma sonucunda, Ortaca'nın sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerlerin turizm açısından önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen tanıtım eksikliği, altyapı yetersizlikleri, turizmin mevsimselliği ve yerel halkın turizm süreçlerine sınırlı katılımı gibi sorunların yerel kalkınma sürecini olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca, turizm gelirlerinin daha adil dağıtılması, alternatif turizm modellerinin geliştirilmesi, sürdürülebilirlik ilkelerinin benimsenmesi ve yerel yönetimler ile özel sektör arasında iş birliğinin artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular, turizmin sadece ekonomik değil, sosyal ve çevresel boyutlarıyla da yerel kalkınmada stratejik bir araç olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Yerel Kalkınma, Dengeli Kalkınma, Sürdürülebilir Kalkınma
JEL Sınıflandırması: Z30, Z32, Q01, Q56, R11

APPROACHES TO THE IMPORTANCE OF THE TOURISM SECTOR: THE CASE OF ORTACA

Abstract

Turkey is among the countries with unbalanced development between regions. In countries with rich tourism supply resources, tourism sector is considered as an important tool for local development. At this point, determining the perspectives of local administrations towards tourism and evaluating the tourism potential is important for ensuring local development. Ortaca district of Muğla has an important potential for local development with its natural, environmental, cultural assets and touristic infrastructure. The aim of the study is to determine the tourism potential of Ortaca district of Muğla province, to reveal the opportunities offered by tourism to local development and the obstacles encountered, and to analyse the perspective of local governments towards tourism. In this context, the study analyses the perspectives of local governments towards tourism, existing tourism investments, infrastructure status, participation of local people in the tourism sector and the economic, social and environmental impacts of tourism with a holistic approach. In this direction, qualitative research method was used and questions were asked to tourism investors, tourism business managers, travel agencies, local government representatives, academicians, non-governmental organisations operating in the field of tourism and tradesmen through interview method. As a result of the research, it was determined that although the natural, cultural and historical values of Ortaca have an important potential for tourism, problems such as lack of promotion, infrastructure inadequacies, seasonality of tourism and limited participation of local people in tourism processes negatively affect the local development process. In addition, it was concluded that tourism revenues should be distributed more fairly, alternative tourism models should be developed, sustainability principles should be adopted and cooperation between local administrations and the private sector should be increased. The findings show that tourism should be considered as a strategic tool for local development not only in economic but also in social and environmental dimensions.

Keywords: Tourism, Local Development, Balanced Development, Sustainable Development
JEL Classification: Z30, Z32, Q01, Q56, R11

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Ortaca Meslek Yüksekokulu, Turist Rehberliği Programı, e-posta: onuratak@mu.edu.tr, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9120-2884>

1. GİRİŞ

Kalkınma çabaları, kimi zaman evrim, kimi zaman değişim, kimi zaman uygarlık, kimi zaman genişleme, kimi zaman büyüme ve kimi zaman da kalkınma araştırmalarının konusu olmuştur (Taban ve Kar, 2016: 1-5). Günümüzde de gelişmekte olan ülkelerin temel sorunu, sahip oldukları mevcut kaynaklarıyla kalkınma hamlelerini gerçekleştirememektir. Ayrıca bölgelerarası dengesizlikler sorunu gelişmekte olan ülkelere olduğu gibi bazı gelişmiş ülkelere hatta ülkemizin sınırları içinde dahi yoğun olarak görülmektedir (Çeken, 2008: 294). Bu durumda dengesiz kalkınma modeli ile bölgeler arası gelişmişlik düzeylerinin azaltılması hususunda ülkemiz gibi turizm arz kaynakları zengin olan ülkelere turizm sektörü ön plana çıkmaktadır.

Küreselleşme olgusu ile turizm sektörü son yıllarda hızla büyüyen bir sektör haline gelmiştir. Ülke ekonomileri için önemli bir yer edinen turizm sektörü özellikle gelişmekte olan ülkelere ekonomik açıdan anahtar rol oynamaktadır. Her geçen yıl ekonomik etkisini artıran, kalkınmanın bir aracı olarak görülmeye başlanan turizm sektörü, araştırmacılar tarafından ekonomik kalkınma, büyüme ve yerel kalkınma gibi kavramlar ile ilişkilendirilerek öneminden sıklıkla bahsettirmektedir.

Muğla'nın Ortaca ilçesi, sahip olduğu doğal, çevresel, kültürel varlıklar ve turistik altyapısı ile yerel kalkınmanın sağlanmasında önemli bir potansiyel taşımaktadır. Sektörler itibariyle Ortaca ilçesinde 2023 yılında tarım sektörünün %47,7 ile birinci, turizm sektörünün de içerisinde yer aldığı hizmetler sektörünün %42,4 ile ikinci, sanayi sektörünün %9,9 ile üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023: 98). Bu çerçevede çalışmanın amacı, Ortaca'nın sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasını (SEGE) etkileyen turizmle ilişkili faktörleri nitel bir analizle ortaya koymak; turizmin yerel kalkınmaya sunduğu fırsatları ve karşılaşılan engelleri incelemek; yerel yönetimlerin turizme bakış açılarını değerlendirmektir. Böylelikle çalışma, yalnızca Ortaca özelinde değil, Türkiye'nin bölgesel kalkınma politikaları açısından da analitik katkı sunmayı hedeflemektedir.

Bu çalışmada öncelikle turizm ve yerel kalkınma ilişkisine yönelik literatür taraması sunulmaktadır. Ardından Ortaca ilçesi özelinde araştırmanın yöntemi açıklanmakta ve saha çalışmasından elde edilen bulgular aktarılmaktadır. Muğla'nın Ortaca ilçesinde turizme yönelik bakış açısını ortaya koyan bulgular, turizmin yerel kalkınmaya sunduğu fırsatları ve karşılaşılan engeller değerlendirilmekte, çalışmanın sonunda ise ulaşılan sonuçlar ve yerel kalkınmaya katkı sağlayacak politika önerileri sunulmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Az Gelişmişlik Sorunu

Gelişmiş ülkeler genellikle demokrasi ile yönetilen, kalkınma düzeyleri itibariyle vatandaşına yüksek satın alma gücü ve yaşam kalitesi sağlayan, bölgelerarası kalkınma dengesizliğini en aza indirmiş ülkelerdir. Gelişmiş bölgeler ise kişi başı ortalama geliri ülke ortalamasının üzerinde olan, verimli topraklara sahip, şehirleşme oranı yüksek, sanayileşmiş bölgelerdir (Çeken, 2008: 293). Bu bölgelerin gelişmişlik düzeyi, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmişlik düzeyini de yansıtmaktadır. Gelişmiş bölgelerde eğitim ve sağlık hizmetleri standardı, finansal okuryazarlık seviyesi, vasıflı işgücü potansiyeli, yatırım ve tasarruf oranı yüksektir. Bu bölgelerde toplumun sosyal ve kültürel ihtiyaçları karşılanmakta, istihdam olanakları yaratılmaktadır. Bu göstergeler aynı zamanda gelişmiş bölgelere yönelik göç hareketlerinin de temel sebepleri arasında yer almaktadır (Taneri, 1977: 25).

Gelişmekte olan bölgeler değerlendirildiğinde bu bölgelerin en önemli sorunları arasında az gelişmişlik ve kalkınma sorunları yer almaktadır. Bu bölgelerde GSMH oranındaki düşüklük, adaletsiz

gelir dağılımı ve zayıf satın alma gücü dikkat çeken temel göstergeler arasında yer almaktadır. Az gelişmiş bölgeler genellikle tarımsal üretim oranı yüksek, ortalama kişi başına düşen gelirin zayıf, sanayileşme ve şehirleşme oranının düşük, gelir dağılımının ise adaletsiz olduğu yerlerdir (Gündüz, 1994: 9). Bu bölgelerde toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanmasında sorunlar yaşanmaktadır. Ortalama gelir seviyesinin düşüklüğünden kaynaklanan tasarruf oranındaki düşüklük, yatırımlar için ihtiyaç duyulan sermaye birikiminin yetersizliği, bölge dışına yüksek göç, nüfus artış oranının yüksekliği, haberleşme ve ulaştırma altyapısının yetersiz kalması az gelişmiş bölgelerin temel özellikleri arasında yer almaktadır (Erkal, 1990: 24).

2.2. Yerel Kalkınma

Yerel kalkınma, gelişmemiş bölgelerdeki eşitsizlikleri ortadan kaldırmak amacıyla gelişmiş bölgelerden edinilen kaynakların topluma adaletli bir şekilde dağıtımının sağlanması olarak ifade edilmektedir (Baldıran ve Öztürk, 2016: 203). Yerel kalkınmanın temel amacı uygun sanayi kollarını oluşturmak, yatırımların artırılması yoluyla bölgelerarası oluşan dengesizlikleri ortadan kaldırmak, bu sayede gelişmemiş bölgelerin kalkınmasına hız kazandırmak, büyümeyi ülke geneline yaymak ve üretimden gelen gelirin topluma adil bir şekilde dağıtılmasını sağlamaktır (Künü vd, 2015: 83-84).

Yerel ve bölgesel kalkınma kavramları, II. Dünya Savaşı sonrasında özellikle Birleşmiş Milletler'in kalkınma politikaları aracılığıyla iktisat literatüründe yaygınlık kazanmıştır. 1945 sonrası dönemde, küresel kalkınma anlayışı salt ekonomik büyüme odaklı yaklaşımlardan uzaklaşarak, sosyal adalet, çevresel sürdürülebilirlik ve katılımcı yönetim ilkelerini içeren çok boyutlu bir yapıya dönüşmüştür (Todaro ve Smith, 2020: 45). Bu dönüşümde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı gibi kuruluşlar, kalkınmanın yalnızca ekonomik büyüme değil, aynı zamanda yerel kapasite inşası, toplumsal refahın artırılması ve bölgesel eşitsizliklerin azaltılması süreçleriyle bağlantılı olduğunu vurgulamaktadır (United Nations Development Programme, 2016; United Nations Conference on Trade and Development, 2019).

Sürdürülebilir kalkınma anlayışının 1990'lı yıllarda uluslararası politika ve akademik literatürde belirginlik kazanmasıyla, kalkınmanın mekânsal boyutuna yönelik kavramsal ilgi derinleşmiş; yerel aktörlerin yönetim süreçlerine katılımı, kalkınma politikalarının etkinliğini ve toplumsal meşruiyetini artıran önemli bir dinamik haline gelmiştir (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2001; Pike vd., 2017: 53). Bu bağlamda turizm sektörü, yalnızca ekonomik gelir yaratımıyla değil, aynı zamanda yerel kültürel mirasın korunması, sosyal bütünleşmenin teşvik edilmesi ve çevresel farkındalığın geliştirilmesi yoluyla kalkınma politikalarında stratejik bir “mezo sektör” olarak konumlanmıştır (Hall ve Page, 2014: 92; Boz ve Serçek, 2016: 45). Turizmin bu mezo sektörel niteliği, ulusal politikalar ile yerel kalkınma inisiyatifleri arasında köprü işlevi görmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla, çağdaş yerel kalkınma yaklaşımları turizmi yalnızca bir ekonomik faaliyet değil, aynı zamanda bölgesel dayanıklılığı, yerel kimliği ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini destekleyen bütüncül bir araç olarak değerlendirmektedir (United Nations Development Programme, 2022; Sharpley ve Telfer, 2015: 121).

2.3. Yerel Kalkınmada Turizm Sektörü

Turizm sektörü günümüzde yerel, bölgesel ve ulusal kalkınmanın en önemli araçlarından biri olarak değerlendirilmektedir (Zengin, 2006). Bunun yanında refah, istihdam, milli gelir ve satın alma gücünün artışına olanak sağlayan turizm sektörü ülkeler için bölgesel kalkınmada önemli bir yer tutmaktadır (Baykul ve Işık Maden, 2017: 66). Dieke (2003: 287) turizm sektörünün ekonomik kalkınmada taşıdığı önemi iki ayrı düzeyde sınıflandırarak açıklamaktadır. Makro (ulusal) düzeyde turizm sektörünün kalkınmaya etkisi, turizm sektöründe elde edilen gelirin ve dövizin ödemeler

denmesine olumlu katkı sağlamasını (Brida ve Risso, 2010: 16. Kim vd., 2006: 925) ve bu katkının ekonomik büyümeyi ve kalkınmayı olumlu yönde etkilemesini ifade etmektedir. Turizm sektöründe üretilen mal ve hizmetlerin tüketilmesi için ürünün üretildiği yerde tüketilmesi zorunluluğu ve ihracatı mümkün olmayan doğal, sosyokültürel, jeo-ekonomik varlıkların turizm sektörü sayesinde ihracatının mümkün olması, döviz girişine olanak sağlayarak (Kızılgöl, 2006) ödemeler dengesi üzerinde makro etkileri artırmaktadır.

Mikro anlamda değerlendirildiğinde turizm sektörü kalkınma üzerinde olumlu etkiler yaratmakta, istihdam alanlarını genişletmekte (Yavuz, 2006), gelirin yeniden dağıtılmasına olanak sağlamakta ve çarpan etkisi ile diğer sektörleri de canlandırmaktadır. Turizm sektörü ulaştırma, tarım, hayvancılık, sanayi, imalat vb. 54 sektör ile güçlü ekonomik ilişkileri kurmaktadır (Çeken, 2003: 35). Turizm talebini karşılamak için ihtiyaç duyulan turistik yatırımlar, turizm sektöründe ve turizm sektörünü besleyen diğer sektörlerde üretim faktörlerinden elde edilen gelirleri de artırmaktadır (Meyer ve Meyer, 2016: 466). Saçılık'a göre (2019: 1691-1692) turizm sektörü bir birim üretimi gerçekleştirmek için ticaret, taşıma, ulaştırma, posta, telekomünikasyon, finansal kuruluşlar, gayrimenkul faaliyetleri, eğitim, spor, sağlık ve kültür sektörlerinden 0,53 birimlik girdi almaktadır.

Kalkınmanın sağlanmasında yerli sermayeye ihtiyaç duyulduğu kadar yabancı sermayeye de ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkelerin sermaye birikimi, ihtiyaç duyulan yatırımların tamamını gerçekleştirebilmekte yetersiz kalmakta, ülkeler çoğunlukla ulusal, bölgesel, yerel sermaye birikimi ve finansmanı konularında sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Turizm sektörü karşılaşılan sermaye ve finans kaynaklı sorunların çözümünde önemli bir alternatif olarak görülmektedir. Çünkü turizm sektörü, geliştiği bölgede finansal kaynak ve yatırım artışı sağlamakta (Mihalic, 2002), turizmden elde edilen gelirin satın alma gücünü artırması ile bölgede yaşayan halkın refah düzeyini yükseltmekte, elektrik su internet, ulaştırma vb. alt yapı hizmetlerine ulaşımı kolaylaştırmakta, bölgede eğlence merkezleri vb. işletmelerin faaliyet göstermesine olanak tanımaktadır (Bahar, 2007).

1963-2010 yılları arasındaki turizm gelirleri ile ekonomik büyüme ilişkisini ele alan Özcan (2015), turizm gelirlerinden ekonomik büyümeye doğru doğrusal bir nedenselliğin olduğunu tespit etmiştir. Künü vd. (2015), turizm ve yerel kalkınma arasındaki ilişkiyi teorik olarak ele aldıkları çalışmalarında turizmin, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan illerdeki kalkınmaya etkisini incelemiştir. Çalışma sonucuna göre turizm sektörünün gelişmesi ile bu illerdeki kalkınma arasında anlamlı farklılıklarının var olduğu tespit edilmiş, değişkenler arasındaki ilişkinin doğru orantılı olarak geliştiği ortaya çıkarılmıştır. Topallı (2015), çalışmasında Türkiye'de 1963 kalkınma planlarının başlangıç döneminden başlayarak 2011 yılına kadar geçen süreçte turizm ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucuna göre ekonomik büyüme ile turizm sektörü arasında anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir (Saçılık, 2019). Dimitrovski vd. (2012) yerel kalkınma ile turizm sektörü arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını ortaya çıkarmaya çalışmış, turizm sektörü ile Sırbistan'ın yerel kalkınması arasında anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkarılmıştır. Dana vd. (2014) karşılaştırmalı analiz yöntemiyle yapmış olduğu çalışmada kırsal turizmin, yerel kalkınmaya olumlu yönde etki ettiğini tespit etmiştir. Ribeiro, vd. (2017) girdi-çıktı matrisi yöntemiyle yapmış oldukları çalışmada turizm harcamalarının bölgelerarası eşitsizliği gidermede etkili bir değişken olduğunu tespit etmiştir.

2.4. Ortaca'nın Yerel Kalkınmasında Turizm Sektörü

Muğla taşıdığı coğrafi ve ekolojik nitelikleri sebebiyle zengin bir doğal yapıya sahiptir. Muğla'da ilk yerleşimlerin milattan önce 3500-3000 yılları arasında gerçekleştiği, bu dönemde Karlar ve Lelegler'in yörede etkin topluluklar olduğu bilinmektedir. Ayrıca Karia'nın liman kenti olarak

bilinen Kaunos Antik Kenti, Muğla İlinde Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde yer almaktadır. Bu topluluklardan sonra bölgede Bizans, Selçuklu, Menteşeoğulları ve Osmanlı dönemine ait kalıntılar bulunmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Ortaca Kaymakamlığı, 2024).

Muğla'nın ilçesi Ortaca 1943 yılında Köyceğiz in nahiyesi ilan edilmiş, 1987 yılında ilçe statüsü kazanmıştır. İlçe bulunduğu konum itibarıyla Fethiye ve Marmaris ilçelerinin arasında yer aldığından "Ortaca" ismini almıştır (Türkiye Cumhuriyeti Ortaca Kaymakamlığı, 2024). 1987 yılında Ortaca'nın ilçe olması sebebiyle Köyceğiz ilçesinden ayrılarak Ortaca'nın mahallesi olan Dalyan, Kaunos antik kentine olan yakın konumu ve iki ayaklı göl oluşumuna sahip Köyceğiz Gölü'nün Akdeniz'e açıldığı noktada yer alması sebebiyle turizm sektöründe adını duyurmuş önemli yerleşim merkezleri arasında yer almaktadır (Gölbaş ve Atak, 2016: 1215). İsmi 5 mil uzunluğundaki kanaldan alan, Ortaca ilçe merkezine 12 km uzaklıkta olan Dalyan, Caretta Caretta kaplumbağalarının yumurtlama alanı olarak bilinen, 4,5 km plaj uzunluğuna sahip, delta ile deniz arasında yer alan İztuzu sahiline 10 km mesafededir. Dalyan mahallesinin en önemli tarihi yapısı 2014 yılında restore edilmiş, mahalle merkezinde yer alan, günümüzde de ibadete açık olan Dalyan Merkez Camii'dir (Yılmaz ve Tanrıveren, 2013: 462).

Ortaca ilçesinin en önemli tarihi öğelerinden biri olan, Dalyan mahallesinde bulunan, Karia Bölgesi'nin en güneyinde yer alan Kaunos antik kenti, İztuzu Plajı ile Köyceğiz Gölü arasında kanalın kenarında kurulmuştur. Kaunos antik kentinin içinde akropol, agora, askeri ve ticari 2 liman, tiyatro, tapınak, hamam gibi kalıntılar bulunmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Muğla Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023). Sarıgerme'de bulunan Kaunos ile Kalynda arasında yer alan Psilis antik kenti (Sevin 2001:129), Kaunos antik kenti ve Pasanda antik kenti bölgedeki arkeolojik potansiyeli yansıtmakta, Mergenli, Fevziye ve Karadonlar ise tarihi özellikleri ile ön plana çıkmakta, Ortaca'nın turizm potansiyelini öne çıkarmaktadır (Gölbaş ve Atak, 2016: 1215). Feyziye köyünde yer altından çıkan kükürtlü su, Yerbelen mahallesinde, Tepearası ve Okçular köylerinde yetişen Günlük Ağaçları, bölgenin diğer önemli çekicilik unsurları arasında yer almaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Ortaca Belediyesi, 2024).

Fethiye ve Marmaris gibi turizm merkezlerine yakınlığı, sahip olduğu kültürel ve tarihi değerler, Ortaca'nın turizm potansiyelini ortaya koymaktadır. Yaz aylarında Dalyan, İztuzu plajı, Sarıgerme gibi turistik çekim merkezlerinde turizm talebindeki artış, Ortaca'da faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin doluluk oranlarını, apart otel ve pansiyon sayısındaki artış ise bölge halkının turizmden elde ettiği geliri artırmaktadır.

Ortaca, Dalyan beldesinden tekneler vasıtasıyla ulaşım imkânı da bulunan İztuzu plajına 25, Sarıgerme plajına ise 15 dakika mesafededir. Mavi Bayrak sahibi İztuzu ve Sarıgerme plajları çevre ve deniz temizliği bakımından bölgenin önemli çekim merkezleri arasında yer almaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Ortaca Belediyesi, 2024). Ayrıca bu bölgede faaliyet gösteren 5 yıldızlı konaklama işletmeleri yerli ve yabancı turistlerin konaklama ihtiyacını karşılamaktadır (Ercan vd. 2017:1420). Konaklama kapasitesi bakımından Ortaca 20 bin yatak kapasitesine sahiptir. Ortaca ilçesinin sahip olduğu koylar, ilçenin önemli bir turizm potansiyelini oluşturmaktadır. Özellikle Aşı, Bakardi ve Dişibilmez koyları yat turizmine elverişli çekim merkezleri arasında yer almaktadır. Bunun yanında Ortaca ilçesi kuş gözlemciliği, dağ yürüyüşü ve kültür turizmi için de önemli bir potansiyel taşımaktadır (Korkmaz vd., 2016: 89-92).

Ortaca ilçesi tarım ve turizm sektörleri açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Sektörler itibarıyla Ortaca ilçesinde 2023 yılında tarım sektörünün %47,7 ile birinci, hizmetler sektörünün %42,4

ile ikinci, sanayi sektörünün %9,9 ile üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir (Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2023: 98).

Tablo 1: İlçe Gelişmişlik Düzeyleri

İlçe Adı	İlçeler Arasında Gelişmişlik Sıralaması	Gelişmişlik Grubu	Gelişmişlik Endeksi
Bodrum	25	1	2,483
Marmaris	65	1	1,671
Menteşe	72	2	1.555
Fethiye	78	2	1,522
Datça	140	2	0,923
Ortaca	148	2	0,884
Milas	184	2	0,681
Dalaman	212	2	0,548
Ula	247	3	0,355
Köyceğiz	275	3	0,205
Yatağan	282	3	0,170
Kavaklıdere	518	4	-0,340
Seydikemer	635	5	-0,505

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2024). Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları

Türkiye’de bölgeler arası gelişmişlik farklılıkları, kalkınma sürecinin en temel sorunlarından biridir. Bu bağlamda Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırmaları (SEGE), Türkiye’deki Düzey-2 bölgelerinin, illerin ve ilçelerin sosyoekonomik gelişmişlik düzeylerini çeşitli analiz yöntemleriyle ölçerek bir gelişmişlik sıralaması yapmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE), iller ve ilçelerin demografi, istihdam, eğitim, sağlık, finans, rekabetçilik, yenilikçilik ve yaşam kalitesi gibi sekiz boyutta değerlendirilmesini sağlamaktadır. Bu rapora göre Bodrum, Marmaris, Menteşe, Fethiye gelişmişlik sıralamasında tüm ilçeler içerisinde ilk 100’de, Ortaca ise 148. sırada yer almaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2024). SEGE 2024 sonuçlarına göre Muğla’nın Ortaca ilçesinin, Türkiye genelinde 148. sırada yer alması, ilçenin sahip olduğu doğal ve kültürel potansiyeline rağmen sosyo-ekonomik kalkınmada geride kaldığını göstermektedir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak betimsel bir yaklaşım benimsenmiştir. Mülakat tekniğinin tercih edilmesinin temel nedeni, araştırmada elde edilmesi hedeflenen verilerin ölçekli sorularla toplanmasının mümkün olmamasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu doğrultuda, yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak katılımcıların deneyimlerinin, algılarının ve önerilerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat, araştırmacıya daha sistematik ve karşılaştırılabilir veriler elde etme imkânı sağlamaktadır. Araştırma, ulusal ve uluslararası literatürün taranmasıyla oluşturulan kapsamlı bir çerçevede hem literatür taraması hem de saha çalışmasını içeren karma bir model çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Görüşme taslağı hazırlanırken, Demircan ve Çeken’in (2022) çalışmasında yer alan sorulardan ve uzman görüşlerinden faydalanılarak, araştırmanın konusu ile uyumlu demografik ve içerik odaklı toplam 22 sorudan oluşan

bir mülakat formu geliştirilmiştir. Bu form, öncelikle pilot çalışmada test edilerek elde edilen geri bildirimler doğrultusunda uzmanların katkısıyla 18 soruda nihai haline getirilmiş ve katılımcılara sunulmuştur.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Turizm sektörü hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınma süreçlerinde önem taşımaktadır. Özellikle bölgesel eşitsizliklerin azaltılması, ödemeler dengesine katkı sağlanması ve istihdam yaratma gibi etkileriyle turizm sektörü kalkınmanın önemli bir aracı olarak değerlendirilmektedir. Yerel kalkınma hedeflerine ulaşmak, doğal ve kültürel kaynakları verimli bir şekilde kullanmakla mümkün olmaktadır. Muğla'nın Ortaca ilçesi, sahip olduğu doğal, çevresel, kültürel varlıklar ve turistik altyapı ile yerel kalkınmanın sağlanmasında önemli bir potansiyel taşımaktadır. Araştırma, yerel yönetimlerin turizme yönelik bakış açısını analiz ederek, turizmin yerel kalkınmaya sunduğu fırsatları ve karşılaşılan engelleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmada turizm faaliyetlerinin yerel kalkınma üzerindeki etkilerinin ortaya çıkarılması amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş, ana evren içerisinde çalışma evreni seçilmiştir. Bu kapsamda Muğla iline bağlı olan Ortaca ilçesinin yerel yönetim temsilcileri, turizm yatırımcıları, turizm işletme yöneticileri, seyahat acentası çalışanları, akademisyenler, turizm alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve esnaflar araştırmanın çalışma evrenini oluşturmaktadır. Araştırmada, örnekleme dahil edilecek birimlerin araştırmanın amacına en uygun şekilde seçildiği, olasılık temelli olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan amaçlı örneklem yönteminden faydalanılmıştır. Amaçlı örneklem yönteminde araştırmacı, doğa ve toplum olaylarını anlamaya, bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye ve açıklamaya çalışmaktadır (Büyüköztürk vd., 2012). Bu anlamda, amaçlı örnekleme yöntemi pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olmaktadır (Tarhan, 2015). Bu kapsamda yerel yönetim kurumu temsilcilerine, esnaf ve zanaatkârlara, turizm işletmeleri ve seyahat acenteleri yöneticilerine mülakat uygulanmış, sonuçlar değerlendirilmiştir.

3.3. Verilerin Analizi

Nitel araştırma yöntemlerinden mülakat tekniğinin kullanıldığı bu çalışmada verilerin analizi kapsamında ilk olarak sesli kayıt sistemi ile kayıt altına alınan mülakatlar, araştırmacı tarafından yazılı metne dönüştürülmüştür. İkinci aşamada ise elde edilen metinler araştırmacı ve bir uzman tarafından değerlendirilerek temel analiz konuları (temalar) belirlenmiştir. Gerçekleştirilen mülakat tekniğinin geçerliliğinin sınanması amacıyla, araştırmacı ve uzman tarafından belirlenen temaların benzerlik derecesi analiz edilmiştir. Analiz sonucunda araştırmacının ve uzmanının 10 temel tema belirlediği ve temaların çok büyük oranda benzer olduğu saptanmıştır. Buradan hareketle çalışmada geçerliliğin sağlandığı öngörülerek aşağıda belirtilen temel temalar doğrultusunda bulguların yorumlanmasına karar verilmiştir.

- Ortaca ilçesi genel turizm talebi analizi,
- Yörenin turizm potansiyelinin belirlenmesi ve doğal alanların korunması,
- Ortaca ilçesi turizm faaliyetlerinin ulusal ve uluslararası pazarlama, tanıtım stratejileri,
- Ortaca ilçesi turizm yatırımları ve yöredeki alt-yapı gelişimine olan etkisinin analizi,
- Ortaca ilçesi turizm faaliyetlerinin gelişiminde kamu kurumları/özel işletmelerin rolünün analizi,
- Yöre halkının turizme katılımı ve bakış açısı,
- Turizmin yöreye ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri,

- Turizm sektörünün yöredeki istihdama etkisi,
- Turizmin yerel kalkınmadaki rolü ve önemi ve
- Yörede turizm sektörü ile ilgili yaşanan zorluklar ve çözüm önerileri

Yukarıda belirtilen temaların yorumlanmasında tüm mülakat formlarındaki ilgili temaya yönelik ifadeler yorumlanarak tema ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmıştır. Bu aşamada konunun daha iyi anlaşılabilmesi için önemli görülen yanıtlar *italik* olarak ve tırnak içinde (‘’) belirtilmiştir.

Tablo 2’de mülakat verilerinin analiz süreci, ‘‘kodlama’’, ‘‘alt kategoriler’’ ve ‘‘temalar’’ aşamalarına göre şematik biçimde sunulmakta, ana temalara geçişin nasıl yapıldığı örneklerle açıklamaktadır:

Tablo 2: Tematik Analiz Süreci Örneği

Analiz Aşaması	Uygulama	Örnek
Açık Kodlama	Katılımcı ifadelerinden anahtar kavramların çıkarılması	Turizm talebinin yetersiz olması, tanıtım ve pazarlama eksikliği, alt yapı yetersizliği
Alt Kategoriler	Benzer kodların gruplanması	Gelen turist sayısı ve turistlerin niteliği
Ana Tema	Alt kategorilerin birleştirilmesi	Turizm talebi ve pazar yapısı

Tablo 2’de bir örnek ile gösterildiği gibi mülakatlardan elde edilen veriler yazılı metne dönüştürüldükten sonra araştırmacı tarafından kodlanmış ve her ifade belirli temalara atanmıştır. Bu süreçte öncelikle açık kodlama ile temel kavramlar çıkarılmış, ardından bu kodlar birleştirilerek alt kategoriler oluşturulmuştur. Son aşamada ise benzer alt kategoriler bir araya getirilerek ana temalar belirlenmiştir. Araştırmacı ve bağımsız bir uzman, temaların benzerlik oranını karşılaştırmış ve yüksek düzeyde uyum tespit edilmiştir. Bu yöntem, analiz sürecinin şeffaflığını ve güvenilirliğini artırmaktadır.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Tablo 3: Katılımcıların Demografik Özellikleri

KİŞİLER	CİNSİYET	EĞİTİM	MESLEK	ÇALIŞMA SÜRESİ	ÖNCEKİ MESLEK	UZMANLIK	ÇALIŞMAYA KATKISI
Katılımcı 1	Erkek	Lisans	Otel Sahibi	47 yıl	İnşaat Mühendisi	Pazarlama, Turizm Ekonomisi, Turizm İşletmeciliği	Turizm Yatırımları, Turizm İstihdamı, Yönetim, Rekabet
Katılımcı 2	Erkek	Lisansüstü	Akademisyen	16 yıl	Arkeolog	Arkeoloji, Coğrafya	Turizm Coğrafyası ve Arkeoloji
Katılımcı 3	Erkek	Lisansüstü	Akademisyen	9 yıl	Restoran Müdürü	Turizm Ekonomisi, Turizm Planlaması, Sürdürülebilir Turizm ve Turizm Pazarlaması	Bilimsel Analiz/Değerlendirme

Katılımcı 4	Erkek	Lisans	Seyahat Acente Sahibi	35 yıl	Seyahat Acentesi	Pazarlama ve Turizm Ekonomisi	Pazarlama ve Turist Deneyimleri
Katılımcı 5	Erkek	Lisans	Belediye/Yönetici (Turizm birimi müdürü)	5 yıl	Memur	Yerel Yönetim / Turizm Politikaları ve Sürdürülebilir Turizm	Yerel Yönetim Bakış Açısı, Turizm Planlaması, Turizm Tanıtımı, Turizm Yatırımları, Turizm ve Çevre
Katılımcı 6	Kadın	Lisans	Dernek Başkanı	27 yıl	Turizm Çalışanı	Sürdürülebilir Turizm, Yerel Yönetim / Turizm Politikaları, Doğa Sporları	Sosyal Katılım, Sürdürülebilirlik, Spor ve Çevre
Katılımcı 7	Erkek	Ön Lisans	Emekli	28 yıl	Memur	Doğa Sporları, Turizm Planlaması, Gastronomi	Çevre, Doğa Sporları, Gastronomi
Katılımcı 8	Erkek	Lisans	Girişimci	30 Yıl	Girişimci	Yerel Ürünler ve Hizmetler, Pazarlama, Turizm İşletmeciliği	Turizm Planlaması, Turizm Pazarlaması, Turizmin Halk Üzerindeki Etkisi, Turizm ve Çevre
Katılımcı 9	Erkek	Lisans	Dernek Başkanı	20 Yıl	Seyahat Acentesi Çalışanı	Yerel Yönetim, Turizm Politikaları, Turizm Pazarlaması, Sürdürülebilir Turizm, Doğa Sporları	Sürdürülebilir Turizm, Yerel Yönetim / Turizm Politikaları, Turizm ve Çevre, Turizm Yatırımları, Turizm İstihdamı, Yönetim, Rekabet
Katılımcı 10	Erkek	Ön Lisans	Esnaf	25 Yıl	Esnaf	Yerel Ürünler ve Hizmetler	Turizmin Halk Üzerindeki Etkisi
Katılımcı 11	Erkek	Ön Lisans	Belediye	10 yıl	İşçi	Yerel Yönetim, Turizm Politikaları, Sürdürülebilir Turizm	Yerel Yönetim Bakış Açısı, Turizm Planlaması, Turizm Tanıtımı, Turizm Yatırımları, Sürdürülebilir Turizm
Katılımcı 12	Erkek	Lisans	Akademisyen	10 yıl	Öğrenci	Turizm Ekonomisi, Turizm Pazarlaması, Turizm Sosyolojisi, Gastronomi	Bilimsel Analiz/Değerlendirme
Katılımcı 13	Erkek	Lisans	Girişimci	15 yıl	Otel Yöneticisi	Pazarlama, Turizm Ekonomisi, Turizm İşletmeciliği	Turizm Yatırımları, Turizm İstihdamı, Yönetim, Rekabet
Katılımcı 14	Erkek	Lisansüstü	Akademisyen	30 yıl	Öğrenci	Pazarlama, Turizm İşletmeciliği, Yönetim ve Organizasyon	Yönetim ve Organizasyon

Tablo 3'te görüldüğü üzere araştırma kapsamında 14 katılımcıya yarı yapılandırılmış mülakat soruları yöneltilmiştir. Bu katılımcıların büyük bir çoğunluğu erkeklerden (n: 13, %92,86) oluşmaktadır.

Katılımcıların eğitim durumları değerlendirildiğinde ise çoğunluk olan 8 katılımcının (%57,14) lisans mezunu olduğu, 3 katılımcının yüksek lisans ve 3 katılımcının da ön lisans mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle katılımcıların %78,57'si en az lisans düzeyinde eğitime sahiptir. Buradan hareketle mülakat uygulanan grubun konuyla ilgili yeterli bilgi ve donanımına sahip olduğu, mülakatların nitelikli katılımcılarla gerçekleştirildiği düşünülmektedir. Tabloda dikkati çeken bir diğer husus ise katılımcıların meslek grupları olmuştur. Mülakatlar sonucunda katılımcıların %71,5'inin turizm alanında mesleki tecrübeye sahip olduğu anlaşılmaktadır.

4.2. Temaların Yorumlanması

4.2.1. Ortaca İlçesi Genel Turizm Talebi ve Pazar Yapısı

Bu aşamada katılımcılara “*Ortaca’ya gelen turist sayısını yeterli buluyor musunuz?*” ve sorunun devamında “*İlçeye ulusal ve uluslararası turizm talebini çekmek için düzenlenen projeler veya kampanyalar nelerdir?*” soruları yöneltilmiştir. Aşağıdaki tabloda Ortaca’ya gelen turist sayısının yeterli görülüp görülmediği, Ortaca’da turizmin talep yapısı ve gelişim dinamikleri doğrultusunda yapılan değerlendirmeler ele alınmış ve katılımcıların görüşleri kategorize edilerek analiz edilmiştir.

Tablo 4: Turizm Talebi ve Pazar Yapısının Tematik Analizi

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Turizm Talebi ve Pazar Yapısı	- Gelen turist sayısı ve niteliği - Turizm sezonunun uzunluğu ve yoğunluğu - Turistlerin harcama eğilimleri	- Turist sayısının yeterli olup olmadığı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı katılımcılar turist sayısının yeterli olduğunu, ancak turistlerin harcama yapmadığını belirtirken (Katılımcı 3, 5, 11), diğer katılımcılar bölgeye gelen turist sayısının yetersiz olduğunu ve turizmin iyi pazarlanamadığını vurgulamaktadır (Katılımcı 1, 8, 4, 9, 10). - Turizm sezonunun kısa olduğu ve mevsimsel turizmin bölgeye ekonomik olarak zarar verdiği ifade edilmiştir (Katılımcı 4, 9, 10, 2, 12, 14). - Turistlerin genellikle düşük gelir grubundan olması, harcamaların az olmasına neden olmaktadır (Katılımcı 3, 4, 9, 10).

Tablo 4 değerlendirildiğinde katılımcı 3, 5 ve 11, turist sayısının yeterli olduğunu ancak düşük gelirli turist gruplarının ziyaretlerinin çokluğu sebebiyle harcama miktarının da düşük olduğunu vurgulamaktadır. Gelen turist sayısından ziyade turistlerin geceleme sayısı ve harcanan döviz miktarına vurgu yapan **Katılımcı 3:** “*turist sayısının yeterli yoğunlukta olduğunu, turist sayısından ziyade geceleme sayısının daha önemli olduğunu düşünüyorum. Turist başına elde edilen döviz miktarının daha yüksek olması gerektiğine inanıyorum...*” yanıtını vermektedir. Diğer katılımcılar (katılımcı 1, 8, 4, 9, 10) ise turist sayısının yetersiz olduğunu ve bunun sebebinin tanıtım ve pazarlama eksikliğinden kaynaklandığını vurgulamaktadır. Bunun üzerine katılımcılara turizm potansiyeli ve yörenin tanıtım ve pazarlama stratejileri hakkında sorular yöneltilmiştir.

4.2.2. Yörenin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Doğal Alanların Korunması

Katılımcılara Ortaca’nın doğal ve kültürel alanlarının turizm potansiyeli ve Dalyan, İztuzu ve Kaunos Kenti gibi cazibe merkezlerinin tanıtımı ve korunması konusunda izlenen stratejiler ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Alınan cevaplar tablo 5’te kategorize edilerek yorumlanmaktadır.

Tablo 5: Yörenin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Doğal Alanların Korunması

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Ortaca'nın Turizm Potansiyeli ve Fırsatlar	- Doğal güzellikler ve ekoturizm potansiyeli - Kültürel miras ve tarihi alanlar - Alternatif turizm olanakları	- Dalyan, İztuzu Plajı, Kaunos Antik Kenti gibi doğal ve kültürel varlıkların dünya çapında tanıtımının artırılması gerektiği belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10, 13). - Ortaca'nın ekoturizm, agroturizm ve sağlık turizmi gibi alternatif turizm türleri için büyük fırsatlar sunduğu vurgulanmaktadır (Katılımcı 2, 12, 14, 5, 11). - Bölgenin gastronomi turizmi açısından da değerlendirilebileceği, yerel ürünlerin turizme entegre edilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7).
Ortaca'da Turizmin Önündeki Engeller	- Altyapı sorunları - Mevsimsellik ve istihdam - Turizm yatırımları ve yerel yönetim desteği	- Turizmin gelişmesine rağmen elektrik, su ve internet altyapısının yetersiz olduğu belirtilmektedir (Katılımcı 4, 9, 10, 5, 11). - Turizmin mevsimsel özellik göstermesinin turizmin ekonomik sürdürülebilirliğini zorlaştırdığı, turizm sezonunun uzatılması gerektiği ifade edilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7). - Bölgedeki turizm yatırımlarının düzensiz olduğu, özel sektör ile yerel yönetimler arasındaki iş birliğinin yetersiz olduğu vurgulanmaktadır (Katılımcı 1, 8, 9, 10, 13).

Tablo 5'te katılımcılara göre Ortaca ilçesinin turizm potansiyelinin yüksek olduğu, havalimanının Ortaca'ya yakın olmasının bölgenin ulaşılabilirliği açısından büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Ayrıca bölgedeki kültürel çevre unsurlarının çokluğunun Ortaca'nın alternatif turizm potansiyelini artıracakı vurgulanmaktadır.

4.2.3. Tanıtım ve Pazarlama Stratejileri

Bu kapsamda katılımcılara “Ortaca'nın turizm potansiyelini artırmak için hangi tanıtım ve pazarlama stratejileri uygulanmaktadır?” sorusu sorulmuş ve katılımcıların görüşleri verilen cevaplara göre tematik tablo olarak Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6: Tanıtım ve Pazarlama Stratejileri

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Turizm Tanıtımı ve Pazarlama Stratejileri	- Master plan eksikliği olduğu algısı - Bölgenin pazarlama stratejilerinin yetersizliği - Tanıtımın bireysel çabalarla sınırlı kalması, - Ekoturizm ve agroturizm potansiyeli - Cittaslow ve slow food hareketlerinin öne çıkarılması, - Doğa ve kültür turizminin vurgulanması	- Ortaca'da turizm tanıtımı konusunda bütüncül bir planlamanın olmadığı düşünülmekte, master plan eksikliğinin tanıtım sürecini olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10). - Tanıtımın sistematik yapılmadığı ve destinasyonun yeterince pazarlanmadığı ifade edilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10, 13). - Bölgenin doğal ve kültürel varlıkların sahip olduğu turizm potansiyelinin tam anlamıyla pazarlanmadığı, daha çok gayrimenkul ve villa turizmi üzerinden Ortaca'nın ön plana çıkarıldığı belirtilmektedir (Katılımcı 1, 8, 4, 9, 10). - Tanıtım çalışmalarının bireysel çabalarla sınırlı kaldığı, yerel yönetim ve sivil toplum iş birliğinin yetersiz olduğu belirtilmektedir (Katılımcı 5, 11).
Tanıtım ve Pazarlama Eksiklikleri	- Dijital pazarlama ve sosyal medya kullanımı - Turizmde marka değeri oluşturma - Uluslararası turist çekme stratejileri	- Ortaca'nın tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olduğu, özellikle dijital pazarlama ve sosyal medyanın daha etkin kullanılması gerektiği belirtilmektedir (Katılımcı 5, 11, 3, 6). - Bölgenin turistik kimliğinin belirgin olmadığı, turizmde güçlü bir marka değerinin oluşturulması gerektiği ifade edilmektedir (Katılımcı 4, 9, 10). - Ortaca'nın uluslararası turizm pazarında turizm talebi çekebilmesi için daha fazla yabancı tur operatörüyle çalışılması gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 2, 12).

Bu aşamada katılımcılara yörenin tanıtımı ve pazarlanması hakkındaki düşünceleri sorulmuştur. Bu konu hakkında katılımcıların çoğunluğu yörenin tanıtımının yapılamadığını düşünmektedir. Muğla ilinin turizm master planının olmamasının önemli bir eksiklik olduğunun vurgulanması ve bu durumun tanıtım ve pazarlama çalışmalarına doğrudan etki ettiğinin düşünülmesi dikkat çekmektedir. Bu konu hakkında **Katılımcı 1** “... Muğla ilinde turizm master planı yok. Master planı olmazsa hiçbir şekilde ilerleyemezsiniz. Çünkü bir plan olmadan hedefiniz de belli değildir. Sadece pazarlama değil alt yapı, çevre düzenleme, peyzaj hiçbir konuda ilerleyemeyiz. Tanıtımda uluslararasılaşmıyoruz, bunun yanında buraya gelen turistlere bile yöreyi tanıtamıyoruz. Yıllardır elimden gelenin fazlasını yapmaya çalışıyorum, birçok bürokrati otelimde ağırladım, belediye başkanları ile görüştim ancak birlik olmayınca bu çabaların da bir anlamı kalmıyor maalesef...” yanıtını vermiştir. Diğer katılımcılar da turizm master planının olmadığını ve bu yüzden yörenin turizm açısından hak ettiği yerde olmadığına, sayısal olarak büyümenin mümkün olamadığına vurgu yapmaktadır. Katılımcıların görüşleri arasında dikkat çeken bir diğer husus ise yörenin turizm sektörüne kıyasla emlak sektörüne yönelik daha çok tanıtıldığının düşünülmesidir. **Katılımcı 9**: “...Yöre turizm açısından pazarlanmasından daha çok emlak sektöründe tanıtılıyor. Son zamanlarda yöreye gezip görmek yerine arsa ve villa almaya gelenler oluyor...” yanıtını vermekte iken benzer şekilde **Katılımcı 4** ise “...Bu bölgede bilhassa Sarıgerme tamamen otel ve villaya dönmüş durumda. Elimizde doğal alan olarak yalnızca Dalyan kaldı. İnsanlar buraya gelerek arsa alma, üzerine villa yaptırma, kiraya verme amacındalar. Bu konu sadece turizmi değil diğer sektörleri de baltalamakta. Yani bölgede turizm ve tarım sektörü zarar görmekte. Betonarme yapılarla tarım alanları da daraltılıyor. Her yer otel oluyor, bizim doğal alanlarımızda yok oluyor...” yanıtını vererek emlak sektörünün turizm ve tarım sektörü üzerindeki olumsuz etkilerini vurgulamaktadır. Tanıtım ve pazarlama eksiklerini vurgulayan katılımcılar, özellikle ekoturizm, agroturizm ve kültür turizmine yönelik pazarlama faaliyetlerinin artırılması gerektiğini ifade etmektedir. Bunun yanında bölgenin en çok ziyaret edilen çekiciliklerinden olan Kaunos Kenti ve İztuzu plajının tanıtım ve pazarlamaya ihtiyacının olmadığı yönünde düşüncelerin yerel yönetimler tarafından ifade edildiği belirtilmektedir. **Katılımcı 6** bu konuda: “...Yörenin tanıtım ve pazarlamasının yapılamadığı kanaatindeyim. Ancak yörenin tanıtımına ihtiyacının olmadığını özellikle belediye başkanı tarafından duyduk. İztuzu ve Kaunos’un tanıtımına ihtiyacının olmadığı söylendi...” yanıtını vermektedir. Katılımcılar altyapı eksiklerini vurgulayarak altyapının yeni yatırımlara yetmediğini ifade etmektedir. Bunun üzerine katılımcılara turizm yatırımları ve altyapı ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılara yörenin tanıtımı ve pazarlanması hakkındaki düşünceleri sorulduğunda, çoğunlukla tanıtım faaliyetlerinin yetersiz olduğu yönünde görüş bildirilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların önemli bir kısmı, uzun yıllardır Muğla’da bütüncül bir turizm master planının bulunmamasını temel bir eksiklik olarak vurgulamaktadır. Ancak bu bulgu, yalnızca bir plan eksikliğine değil, planlama ve yönetim süreçlerinde yaşanan şeffaflık ve koordinasyon sorunlarına işaret etmektedir. Katılımcıların düşünceleri, özellikle kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında iletişim eksikliği bulunduğunu, planlama süreçlerine katılımın sınırlı kaldığını göstermektedir. Bu durumun önemli bir göstergesi, 2024 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ile Muğla Büyükşehir Belediyesi tarafından başlatılan “Muğla Turizm Master Planı” hazırlık sürecidir. Her ne kadar bu gelişme bölge için olumlu bir adım olarak değerlendirilebilecek olsa da araştırmaya katılan katılımcıların büyük bir kısmının bu çalışmalardan haberdar olmaması, planlama sürecinin yeterince şeffaf yürütülmediğini göstermektedir. Ortaya çıkan sorun planın yokluğundan çok, planlama sürecine ilişkin bilgi akışının sınırlılığı ve paydaş katılımının zayıflığıyla ilişkilendirilmektedir. Katılımcı 1’in düşünceleri, planlama süreçlerindeki koordinasyon eksikliğinin yerel düzeyde nasıl algılandığını açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu bulgu, Muğla turizminin gelişiminde yönetimsel boyutun önemine işaret etmektedir. Planlama süreçlerinin yalnızca teknik birer belge üretiminden ibaret olmaması; kamu,

özel sektör ve sivil toplum temsilcileri arasında sürdürülebilir bir iletişim ve iş birliği mekanizması kurulması gerektiğini göstermektedir. Böyle bir yaklaşım, turizm planlamasında hem stratejik hedeflerin hem de uygulama süreçlerinin yerel paydaşlar tarafından daha iyi anlaşılmasını ve benimsenmesini sağlayacaktır.

4.2.4. Ortaca İlçesi Turizm Yatırımları ve Yatırımların Yöredeki Altyapı Gelişimine Olan Etkisi

Bu bölümde katılımcılara turizm yatırımları ile ilgili “Ortaca’da turizme yönelik kamu ve özel sektör yatırımlarının mevcut durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?” ve “Turizm tesislerinin kapasitesi ve hizmet kalitesini nasıl değerlendiriyorsunuz?” soruları sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar değerlendirildiğinde en çok vurgu yapılan konunun altyapı eksiklikleri olduğu anlaşılmaktadır. Bu sorunun ardından katılımcılara “İlçede turizm altyapısını geliştirmek için gerekli adımlar atılıyor mu?” sorusu yöneltilmiştir. Bu sorular doğrultusunda katılımcıların görüşleri, turizm yatırımları ve altyapı analizi başlıkları altında kategorize edilerek tablo 7’de gösterilmektedir:

Tablo 7: Ortaca İlçesi Turizm Yatırımları ve Yöredeki Alt-Yapı Gelişimine Olan Etkisinin Analizi

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Turizm Yatırımlarının Mevcut Durumu	- Kamu ve özel sektör yatırımları - Yatırımların sektöre etkisi - Yatırımların sürdürülebilirliği	- Ortaca’da turizm yatırımlarının sınırlı olduğu, mevcut yatırımların daha çok konut ve villa turizmine yöneldiği belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10, 13). - Kamu yatırımlarının genellikle altyapı sorunlarını gidermeye odaklandığı, turizmde stratejik yatırımların eksik olduğu ifade edilmektedir (Katılımcı 2, 12, 14, 5, 11). - Sarıgerme gibi destinasyonlarda büyük otel yatırımları olduğu ancak Dalyan’da butik otel modelinin baskın olduğu vurgulanmaktadır (Katılımcı 2, 12, 14).
Turizm Tesislerinin Kapasitesi ve Hizmet Kalitesi	- Konaklama tesislerinin durumu - Hizmet kalitesi ve turizm çalışanları - Tesislerin sürdürülebilir turizm açısından değerlendirilmesi	- Bölgedeki otellerin genellikle 3-5 yıldız kapasitesinde olduğu ancak talep yetersizliği nedeniyle tam doluluk oranına ulaşamadığı belirtilmektedir (Katılımcı 1, 8, 13). - Villa turizminin gelişmesi nedeniyle otellerin doluluk oranlarının düştüğü ve hizmet kalitesinin olumsuz etkilendiği ifade edilmektedir (Katılımcı 4, 9, 10). - Turizm tesislerinde sürdürülebilirlik politikalarının eksik olduğu, yalnızca birkaç otelin çevre dostu uygulamalara yöneldiği belirtilmektedir (Katılımcı 1, 8, 5, 13).
Altyapı Sorunları ve Geliştirme Çalışmaları	- Elektrik, su, kanalizasyon ve internet altyapısı - Çevre düzenlemeleri ve yollar - Altyapı projelerinin sürdürülebilirliği	- Turizmin gelişmesine rağmen elektrik, su ve internet altyapısının yetersiz olduğu belirtilmektedir (Katılımcı 4, 9, 10, 5, 11). - Mevsimlik turist yoğunluğu nedeniyle altyapının dönemsel olarak yetersiz kaldığı, özellikle yaz aylarında altyapı sorunlarının arttığı ifade edilmektedir (Katılımcı 2, 12, 4, 9, 10). - Altyapı yatırımlarının genellikle belediye tarafından yapıldığı, özel sektörün bu süreçte aktif rol almadığı belirtilmektedir (Katılımcı 5, 11).

Tablo 7 değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunluğu turizm yatırımlarının bilinçsiz yapıldığını, talep miktarının arz kapasitesinden düşük kaldığını vurgulamaktadır. Bu konuda **Katılımcı 1**: “...burada oteller genelde 3-5 yıldız kapasitesinde, işletmeler hak ettiği değeri bulmadığı için kalite de artmıyor. Tesislerin %50 si boş kalıyor. Bölgenin doğal güzellikleri değerlendirildiğinde tesislerin hak ettiği değeri görmediğini düşünüyorum...” yanıtını vermektedir. Ayrıca **Katılımcı 2** “...Ortaca da turizm birkaç farklı şekilde yapılıyor. Özellikle Sarıgerme’de bulunan lüks oteller, turistin belli bir bölgede kapalı kaldığı her şey dahil konaklamalarına yönelik faaliyet gösterdiğinden o bölgede toplumdaki kopuk bir turizm çeşidi varlık gösteriyor. Dalyanda ise daha küçük ebatlı butik oteller var.

Buraya gelen turistler Dalyan merkezde, Dalyan kanalında ya da İztuzu plajı gibi lokasyonlarda vakit geçirebiliyor. Turistlerin ilçe halkıyla etkileşimleri biraz daha fazla oluyor. Kamunun turizme yatırım yaptığı söylenebilir elbette ama kamu genelde kaynaklarını ilçenin mevcut sorunlarını çözmek için kullanıyor...” yanıtını vermekte ve bu yorumu destekler şekilde **Katılımcı 4** de “...Sarıgerme zaten yatırımlar aracılığı ile otellerle doldu taşı. Dalyan tarafı doğal güzelliklerle dolu. Buranın da böyle olmasını istemiyoruz açıkçası. Zaten yatırımlar da artık villa yatırımı şeklinde gerçekleşiyor. Devlet buna karşılık önlem aldı ama yine de acente aracılığı ile bir şekilde kiralamalar devam ediyor. Önüne geçilemiyor. Bu sebeple alt yapı da yetersiz kalmaya başladı...” yanıtını vermektedir. Bunun üzerine katılımcılara alt yapı yatırımları ve olanakları ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılara “Yörenin alt yapısını geliştirmek için ne gibi adımlar atılıyor?” şeklinde soru yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplarda katılımcıların tümü alt yapının eksik olduğunu vurgulamaktadır. Yörede elektrik, su ve internet kaynaklı sorunların yaşandığı ifade edilmektedir. **Katılımcı 8:** “... Altyapı konusunda çok sıkıntılıyız. Elektrikler sürekli kesiliyor. Biz yeşil yıldızlı otel işletmesi olduğumuzdan kendi güneş enerjilerimize yatırım yaptık. Herkesin alternatif çözümlere yönelmesi ve tasarruf etmesi gerekiyor...” yanıtını vermekte benzer şekilde **Katılımcı 1** “... Alt yapı konusunda ciddi sıkıntılar mevcut. Her yerde çöp var ve gelen turistler bu çöpleri görünce bir daha gelmek istemiyor. Gerekli adımlar atılıyor ama işin başında olan kişiler yöreyi tanımıyor. Mesela biz yerel yönetimlerle toplantılar yaptık. 9 km boyunca peyzaj çalışmaları yaptık ama bireysel çabalarla olmuyor. Ayrıca teknelerin suyu kirletmemesi için elektrikli tekne projesi tartışılıyor ama buraya atanan kişiler burayı tanımazsa, plansız gelirse bölgeyi öğrenene kadar geç kalınmış olacak. Yani yine dönüp dolaşıp konu plansızlığa geliyor...” yanıtını vermekte ve konuyu master planının olmamasına bağlamaktadır. Bununla birlikte **Katılımcı 9** “.... Burada alt yapı yatırımlarını duymadım açıkçası. Zaten yeni yatırımlar kafeler, restoranlar ya da farklı yerler açıldıkça elektrik de su da internette bölgeye yetmez hale geldi. Yatırımların bu denli bilinçsiz yapılması toplumun da sadece kendini düşündüğü anlamına geliyor...” yanıtını vermektedir. Bu görüşlere paralel olarak **Katılımcı 4** de “... Alt yapı olarak şunu söyleyebilirim; havalimanı bize çok yakın. Turizm destinasyonu olarak ulaşılabilir yerdeyiz. Bu da insanların buraya gelmesinde bir etken olabilir. Ancak bu kadar kişinin burada olmasından dolayı alt yapı yetersiz kılıyor...” yanıtını vermektedir. Bu görüşlere istinaden katılımcılara yerel yönetimlerin iş birliği ile ilgili soru yöneltilmiştir.

4.2.5. Turizm Faaliyetlerinin Gelişiminde Kamu Kurumları Ve Özel İşletmelerin Rolü

Bu bölümde katılımcılara “Yerel yönetimlerin turizmle ilgili sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve diğer paydaşlarla olan iş birliği düzeyini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Gelen yanıtlar “yerel yönetimlerin turizm politikaları” ve “yerel yönetimlerin iş birliği” başlıkları ile alt temalar olarak kategorize edilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 8: Turizm Faaliyetlerinin Gelişiminde Kamu Kurumları ve Özel İşletmelerin Rolünün Analizi

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Yerel Yönetimlerin Turizm Politikaları	• Yerel yönetimlerin turizme bakış açısı • Belediye ve turizm sektörü arasındaki ilişki • Kamu kurumlarının rolü	• Belediyenin, turizm yatırımlarına yeteri kadar destek vermediği, belirli projelerde aktif rol aldığı belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10). • Turizmin gelişmesi için belediyenin daha proaktif olması gerektiği, mevcut çalışmaların yeterli olmadığı ifade edilmektedir (Katılımcı 2, 12, 5, 11). • Bazı kamu kurumlarının turizm yatırımlarına destek sağladığı, ancak bunun yeterli düzeyde olmadığı belirtilmektedir (Katılımcı 5, 11).
Yerel Yönetimler Arasındaki İş Birliği	• Belediyeler arasında koordinasyon • STK'larla ortak projeler • Kamu-özel sektör iş birliği	• Ortaca'daki belediye ve çevre ilçelerin yönetimleri arasında güçlü bir iş birliği olmadığı, farklı bölgelerdeki turizm yönetimlerinin ayrı hareket ettiği belirtilmektedir (Katılımcı 6, 7). • STK'ların turizm konusunda belediye ile iş birliği yaptığı ancak sürdürülebilir projelerin sayısının yeterli olmadığı ifade edilmektedir (Katılımcı 4, 8, 9, 10). • Özel sektör ve kamu iş birliğinin zayıf düzeyde olduğu, turizm yatırımlarının daha çok bireysel çabalarla yürütüldüğü vurgulanmaktadır (Katılımcı 5, 11).
Turizmde Yerel Yönetimlerin Stratejik Rolü	• Planlı turizm yönetimi • Master plan eksikliği olduğu algısı • Tanıtım ve pazarlama stratejileri	• Yerel yönetimlerin turizmi destekleyecek uzun vadeli bir stratejik plana sahip olmadığı belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10). • Turizmin gelişmesi için belediye tarafından tanıtım çalışmalarının artırılması gerektiği, bu konuda eksiklikler olduğu ifade edilmektedir (Katılımcı 3, 5, 11). • Master plan eksikliği nedeniyle turizm yatırımlarının plansız yapıldığı vurgulanmaktadır (Katılımcı 5, 11, 6, 7).

Tablo 8’de görüldüğü gibi yerel yönetimlerin turizm yatırımlarında proaktif olmadığı ve yapılan yatırımların plansız yapıldığı vurgulanmaktadır. Bu değerlendirmenin, bölgeye ait bir master planının olmadığı algısından kaynaklandığı düşünülmektedir. “Yerel yönetimler arasında iş birliği” alt temasında verilen cevaplar değerlendirildiğinde yerel yönetimler arasındaki iş birliklerinin sonuçlandırılmadığını vurgulayan cevaplar dikkat çekmektedir.

4.2.6. Yerel Halkın Turizme Katılımı ve Turizme Bakış Açıları

Katılımcılara “Ortaca’da yerel halkın turizme katılımı ve bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz? ve devamında “Yerel halkın turizm sektörüne entegrasyonu için hangi eğitim programları veya teşvikler uygulanıyor” soruları yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplar ve katılımcı görüşleri temalar altında kategorize edilerek analiz edilmiştir.

Tablo 9: Yerel Halkın Turizme Katılımı ve Bakış Açılarının Tematik Analizi

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Yerel Halkın Turizme Katılım Düzeyi	- Doğrudan ve dolaylı turizm katılımı - Yerel halkın turizmdeki rolü - Turizmin ekonomik katkısı	- Yerel halkın büyük bir kısmı turizme doğrudan katılmamakta, daha çok dolaylı yollarla (villa kiralama, esnafılık, pansiyon işletmeciliği) sektörden faydalanmaktadır (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10). - Turizmde yerel istihdamın sınırlı olduğu, turizm sektöründe çalışanların büyük bir bölümünün yöre dışından geldiği belirtilmektedir (Katılımcı 2, 12, 5, 11). - Yerel halkın turizme bakış açısının genellikle ekonomik fayda odaklı olduğu, ancak bazı kesimlerin turizmin getirdiği değişimlere mesafeli yaklaştığı ifade edilmektedir (Katılımcı 6, 7).
Yerel Halkın Turizme Katılımını Artırma Yöntemleri	- Turistlere yönelik tutumlar - Turizmin sosyal ve kültürel etkileri - Yerel halkın turizm algısı	- Turistlerin ekonomik katkısı kabul edilmekle birlikte, bazı kesimlerin turizmi sadece maddi bir fırsat olarak gördüğü belirtilmektedir (Katılımcı 3, 5, 11). - Bazı yerel halk gruplarının turizme karşı çekinceleri olduğu, özellikle büyük ölçekli yatırımlara tepki gösterildiği ifade edilmektedir (Katılımcı 4, 9, 10). - Turizm nedeniyle sosyal yapıda değişimlerin yaşandığı, yerel halkın kültürel değerleri koruma konusunda bilinç düzeyinin zayıf olduğu vurgulanmaktadır (Katılımcı 5, 11).
Yerel Halkın Turizme Katılımını Artırma Yöntemleri	- Bilinçlendirme ve eğitim programları - Yerel halkın turizm yönetimine dahil edilmesi - Küçük ölçekli işletmelerin desteklenmesi	- Yerel halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi için eğitim ve seminerler düzenlenmesi gerektiği ifade edilmektedir (Katılımcı 6, 7, 9). - Yerel halkın turizm karar alma süreçlerine dahil edilmesi, yönetimde söz sahibi olmalarının sağlanması gerektiği düşünülmektedir (Katılımcı 3, 5, 11). - Küçük işletmelere yönelik teşviklerin artırılması, yerel esnafın turizmden daha fazla pay almasının sağlanması gerektiği belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 10).
Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri	- Ekonomik faydalar ve gelir dağılımı - Mevsimsel istihdamın yerel halk üzerindeki etkisi - Turizmin sosyal uyum ve kültürel etkileşime katkısı	- Turizmin yerel ekonomiye önemli katkılar sunduğu ancak turizm gelirlerinin eşit dağılmadığı düşünülmektedir (Katılımcı 2, 12, 4, 9, 10). - Mevsimlik turizm nedeniyle sürekli istihdamın sağlanamadığı, bu yüzden yerel halkın turizm sektörüne entegre olamadığı ifade edilmektedir (Katılımcı 4, 9, 10). - Turizmin kültürel çeşitliliği artırdığı ancak bazı kesimlerde geleneksel yapının bozulmasına dair endişelerin olduğu vurgulanmaktadır (Katılımcı 3, 5, 11).

Tablo 9’da görüldüğü gibi yerel halkın turizme doğrudan katılmadığı, genellikle villa kiralaması yoluyla turizmden gelir sağladığı düşünülmektedir. Yöredeki turizm istihdamı değerlendirildiğinde, yerel halktan daha çok çevre illerden gelen bireylerin turizm istihdamına katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu konu hakkında **Katılımcı 4**; yerel halkın yatırımlarını bilinçli bir şekilde yapmadığını ve bu yatırımları yaparken tarım arazilerini daralttığını vurgulamaktadır. Katılımcılara “yerel halkın turizme entegrasyonu” konusunda yöneltilen sorulara verilen cevaplar değerlendirildiğinde, çeşitli eğitim ve konferanslar aracılığıyla halkın bilinçlendirilmesi gerektiği, özellikle vurgulanan, önce çıkan cevaplar arasında yer almaktadır.

4.2.7. Turizmin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Etkileri

Bu aşamada katılımcılara “Yörede turizm faaliyetlerinin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların düşünceleri tablo 10’da kategorize edilerek yorumlanmaktadır.

Tablo 10: Turizmin Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Etkilerinin Analizi

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Turizmin Ekonomik Etkileri	• Turizmin yerel ekonomiye katkısı • Mevsimsel ekonomi ve istihdam • Turizm gelirlerinin dağılımı	• Turizm, Ortaca ekonomisinin en önemli gelir kaynaklarından biri olarak görülmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10). • Turizmin mevsimlik olması nedeniyle gelir akışının düzensiz olduğu, özellikle kış aylarında ekonomik durgunluk yaşandığı belirtilmektedir (Katılımcı 2, 12, 5, 11). • Turizm gelirlerinin büyük bir kısmının büyük yatırımcılara gittiği, yerel halkın yeterince faydalanamadığı ifade edilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7).
Turizmin Sosyal Etkileri	• Kültürel etkileşim ve yerel halkın bakış açısı • Sosyal yapıda değişimler • Göç hareketleri ve demografik değişimler	• Turizmin kültürel çeşitliliği artırdığı, farklı kültürlerden gelen insanlarla etkileşimi sağladığı belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10). • Bazı katılımcılar, turizmin geleneksel yaşam tarzını değiştirdiğini, yerel halkın bazı kesimlerinin turizm faaliyetlerine temkinli yaklaştığını ifade etmektedir (Katılımcı 5, 11, 6, 7). • Turizm sezonunda Ortaca'ya dışarıdan gelen iş gücünün arttığı, bunun da yerel demografiyi etkilediği belirtilmektedir (Katılımcı 2, 12, 3).
Turizmin Çevresel Etkileri	• Çevre kirliliği ve doğal alanların korunması • Altyapı üzerindeki baskılar • Sürdürülebilir turizm uygulamaları	• Turizmin gelişmesiyle birlikte çevresel kirliliğin arttığı, özellikle çöp atıklarının ve kanalizasyon sisteminin yetersiz kaldığı düşünülmektedir (Katılımcı 4, 9, 10, 5, 11). • Villa turizmi ve otel inşaatlarının doğal alanları tehdit ettiği, çevresel sürdürülebilirliğin yeterince sağlanamadığı ifade edilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7). • Bazı turizm işletmelerinin çevre dostu uygulamalar geliştirdiği, ancak bu uygulamaların sayısının artırılarak genele yayılması gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 2, 12, 3).

Tablo 10 değerlendirildiğinde turizm sektörünün, Ortaca'ya ekonomik anlamda doğrudan katkı sağladığı, sektörün mevsimsel olmasının kış aylarında durgunluk yaşanmasına sebebiyet verdiği anlaşılmaktadır. Ayrıca turizm gelirlerinin büyük kısmından yatırımcıların faydalandığı, yerel halkın yeteri kadar turizm gelirlerinden faydalanamadığı düşünülmektedir. Küçük esnafın sürdürülebilir iş potansiyelinin olmamasının ve sezon içinde fiyatların artış göstermesinin bu durumun ortaya çıkmasında önemli etkenler olduğu düşünülmektedir. Yörede turizmin sosyal etkileri değerlendirildiğinde olumlu etkilerin yanında olumsuz etkilerin de var olduğu düşünülmektedir. Özellikle farklı kültürlerin yerel halk üzerinde oluşturabileceği kültürel yozlaşma etkisi, ortaya çıkabileceği düşünülen olumsuz etkiler arasında gösterilmektedir.

Turizmin çevresel etkileri değerlendirildiğinde katılımcılar, çevresel kirliliğin arttığını ve alt yapının yetersiz kaldığı vurgulanmaktadır. Bununla birlikte yörede villa turizminden kaynaklanan betonarme yapıların artışının, gelecekte tarım arazilerini daraltacağı ve doğal alanları tehdit edeceği düşünülmektedir.

4.2.8. Turizm Sektörünün Yöredeki İstihdama Etkisi

Katılımcılara “Turizm sektörünün Ortaca ilçesinde istihdam yaratmadaki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Bunun sonucunda dört farklı kategoride cevaplar alınmıştır. Bu kategoriler tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11: Turizm Sektörünün Yöredeki İstihdam Üzerindeki Etkisine Yönelik Analiz

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Turizmin İstihdam Üzerindeki Genel Etkisi	- Turizm sektörünün iş gücü talebi - Turizmin ekonomik katkısı - Yerel halkın istihdama katılımı	- Turizmin Ortaca’da önemli bir istihdam kaynağı olduğu, ancak mevcut iş gücünün büyük bir kısmının dışarıdan gelen çalışanlardan oluştuğu belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10). - Turizm sektörü sayesinde esnaf, otel çalışanları ve rehberler gibi çeşitli meslek gruplarında istihdam sağlandığı ifade edilmektedir (Katılımcı 2, 12, 5, 11). - Yerel halkın turizm sektörüne katılım oranının düşük olduğu düşünülmekte, yerel halkın turizm istihdamına katılımının artması gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 3, 6, 7).
Mevsimsel İstihdam ve İş Sürekliliği Sorunu	- Turizmde işlerin mevsimsel olması - Düşük maaş ve çalışma koşulları - Yerel halkın sürekli istihdama erişimi	- Turizmin yılın belirli aylarında yoğun olduğu, kış aylarında işsizliğin arttığı düşünülmektedir (Katılımcı 4, 9, 10, 5, 11). - Turizm sektöründe düşük ücretli istihdam şartlarının yaygın olduğu düşünülmekte, turizm sektörünün uzun vadeli kariyer fırsatları sunmadığı ifade edilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7). - Yerel halkın turizm sektöründeki iş fırsatlarından yeterince yararlanamadığı, sektörde çalışmak isteyen nitelikli eleman yetiştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 1, 8, 9, 10).
Turizmde Kalifiye İş Gücü Eksikliği	- Nitelikli çalışan ihtiyacı - Eğitim ve sertifikasyon programları - Sektörde uzmanlaşma eksikliği	- Turizm sektöründe nitelikli iş gücüne olan talebin arttığı ancak yerel halkın bu alanlarda yeterince eğitim almadığı belirtilmektedir (Katılımcı 2, 12, 5, 11). - Turizm çalışanlarının çoğunun eğitim almadan sektöre giriş yaptığı, profesyonel eğitim programlarına ihtiyaç duyulduğu ifade edilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7). - Turizm sektöründe uzmanlaşmanın eksik olduğu, otelcilik ve rehberlik gibi alanlarda yerel halkın daha fazla eğitim alması gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 1, 8, 9, 10).
Turizmde Kadın ve Genç İstihdamı	- Kadınların turizm sektöründeki yeri - Gençlerin turizm sektöründe çalışmaya teşvik edilmesi - İş gücünde cinsiyet eşitliği	- Kadınların turizm sektöründe daha fazla yer alması gerektiği düşünülmekte, kadınların çoğunlukla hizmet sektöründe düşük pozisyonlarda çalıştıkları vurgulanmaktadır (Katılımcı 4, 9, 10, 5, 11). - Gençlerin turizm sektörüne ilgisinin arttığı ancak uzun vadeli kariyer planlaması yapamadıkları ifade edilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7). - Turizm sektöründe cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadın girişimciliğinin teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 1, 8, 9, 10).

Tablo 11’de verilen cevaplar değerlendirildiğinde turizm sektörünün yörede doğrudan ve dolaylı istihdam yarattığı düşünülmektedir. Bunun yanında Ortaca’da turizmin mevsimsel özellik gösterdiği de vurgulanmaktadır. Yörede turizm sektöründe nitelikli eleman bulmada sorunlar yaşandığı, çoğunlukla düşük ücretli ve kariyer olanağı sunmayan pozisyonlarda iş bulunabildiği düşünülmektedir. Genç nüfusun turizm sektöründe çalışmaya daha çok teşvik edilmesi ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması gerekliliği, katılımcılar tarafından ifade edilen öneriler arasında yer almaktadır.

4.2.9. Turizmin Yerel Kalkınmadaki Rolü

Turizmin yerel kalkınmadaki rolü ile ilgili katılımcılara sırasıyla “Ortaca’nın yerel kalkınmasında turizm sektörünün rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Turizmde sağlanan kaynakların yöre halkına katkıda bulunduğunu düşünüyor musunuz?” ve “Yerel üreticilerin turizm sektörüne entegrasyonu nasıl sağlanmaktadır?” soruları yöneltilmiştir.

Tablo 12: Turizmin Yerel Kalkınmadaki Rolünün Analizi

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Turizmin Yerel Ekonomiye Katkısı	• Yerel işletmelere etkisi • Turizmin istihdam yaratma kapasitesi • Gelir dağılımı ve ekonomik dengesizlikler	• Turizmin Ortaca’da en önemli ekonomik faaliyetlerden biri olduğu düşünülmekte, yerel halkın bu gelirlerden eşit şekilde faydalanmadığı belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10). • Turizm sektörü sayesinde küçük işletmeler, restoranlar ve esnafın gelir elde ettiği vurgulanmakta, büyük yatırımların daha fazla kazanç sağladığı ifade edilmektedir (Katılımcı 2, 12, 5, 11). • Yerel halkın ekonomik olarak turizmden daha fazla faydalanması için turizmin çeşitlendirilmesi ve turizm faaliyetlerinin yıl boyunca yayılması gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 3, 6, 7).
Turizmin Yerel Kalkınmadaki Sosyal Etkileri	• Kültürel etkileşim ve farkındalık • Demografik yapıdaki değişimler • Yerel halkın turizme yaklaşımı	• Turizmin kültürel etkileşimi artırdığı ifade edilmekte ancak yerel halkın turizmin gelişimine tam olarak entegre olmadığı belirtilmektedir (Katılımcı 5, 11, 6, 7). • Turizm sezonunda dışarıdan gelen iş gücünün arttığı, bunun da bölgenin sosyal yapısında değişikliklere neden olduğu ifade edilmektedir (Katılımcı 2, 12, 3). • Yerel halkın turizme bakış açısının ekonomik kazanç odaklı olduğu, turizmin kültürel boyutunun daha fazla vurgulanması gerektiği düşünülmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10).
Turizm Gelirlerinin Yerel Kalkınmaya Daha Fazla Katkı Sağlaması	• Yerel esnafın desteklenmesi • Turizm gelirlerinin daha adil dağıtılması • Yerel ürünlerin turizme entegrasyonu	• Turizm gelirlerinin büyük yatırımcılara yöneldiği, küçük işletmelerin daha fazla desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7). • Yerel ürünlerin (gıda, el sanatları, tarımsal ürünler) turizm sektörüne entegre edilerek gelir paylaşımının daha adil hale getirilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Katılımcı 5, 11, 4, 9, 10). • Yerel yönetimlerin, turizm gelirlerini altyapı, eğitim ve sosyal projelere yönlendirerek bölge halkına daha fazla katkı sağlaması gerektiği belirtilmektedir (Katılımcı 2, 12, 3).
Turizmin Sürdürülebilir Kalkınmadaki Rolü	• Alternatif turizm modelleri • Çevresel sürdürülebilirlik • Uzun vadeli kalkınma stratejileri	• Turizmin yalnızca yaz aylarında değil, bütün yıla yayılması gerektiği, ekoturizm ve kültürel turizm gibi modellerin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 1, 8, 9, 10). • Turizmin çevreye zarar vermeden sürdürülebilir şekilde yönetilmesi gerektiği ifade edilmekte, özellikle altyapı eksikliklerinin giderilerek doğal kaynakların korunması gerektiği düşünülmektedir (Katılımcı 5, 11, 6, 7). • Uzun vadeli bir kalkınma planı oluşturularak turizmin bölgesel ekonomik gelişime daha fazla katkı sağlaması gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 2, 12, 3).

Tablo 12 değerlendirildiğinde turizm sektörünün Ortaca ilçesinin yerel kalkınmasına doğrudan katkı sağladığı düşünülmektedir. Ancak bu katkıdan yerel halktan daha çok büyük yatırımcıların faydalandığı düşünülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu en çok tarım ve turizm sektörlerinin ilçeye katkı sağladığını ifade etmektedir. Taşıdığı büyük öneme rağmen tarım alanlarının da turizm yatırımlarının da bilinçsiz bir şekilde değerlendirildiği, her iki sektörde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için tablo 12’de yer alan önerilerin gerçekleşmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

4.2.10. Yörede Yaşanan Zorluklar ve Çözüm Önerileri

Katılımcılara son olarak “Ortaca’da turizm sektörünün karşılaştığı en büyük zorluklar nelerdir? Bu zorlukları aşmak için önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların düşünceleri tablo 13’te kategorize edilerek yorumlanmaktadır.

Tablo 13: Yörede Yaşanan Zorluklar ve Çözüm Önerileri

TEMA	ALT KATEGORİLER	ÖNE ÇIKAN BULGULAR (KATILIMCILAR)
Turizmin Ekonomik Sürdürülebilirliği	• Mevsimsel ekonominin dengelenmesi • Küçük işletmelerin desteklenmesi • Turizm gelirlerinin bölge halkına daha fazla katkı sağlaması	• Turizmin yıl boyunca sürdürülebilir hale getirilmesi için sezon dışı aktivitelerin ve alternatif turizm çeşitlerinin teşvik edilmesi gerektiği belirtilmektedir (Katılımcı 1, 4, 8, 9, 10). • Yerel esnafın ve küçük işletmelerin desteklenerek turizm gelirlerinin daha adil dağıtılması önerilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7). • Turizm gelirlerinin altyapı, eğitim ve sosyal projelere aktarılması gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 2, 12, 5, 11).
İstihdam ve Eğitim Programları	• Nitelikli iş gücü yetiştirme • Turizmde yerel istihdamın artırılması • Kadın ve gençlerin turizm sektörüne entegrasyonu	• Yerel halkın turizm sektörüne entegrasyonu için mesleki eğitim programlarının artırılması gerektiği belirtilmektedir (Katılımcı 5, 11, 6, 7). • Kadınların turizm sektöründe daha aktif rol alması için girişimcilik desteklerinin sağlanması gerektiği ifade edilmektedir (Katılımcı 4, 9, 10). • Turizm sektöründe çalışanların daha bilinçli ve nitelikli hale gelmesi için eğitim ve sertifikasyon programları önerilmektedir (Katılımcı 2, 12, 3).
Altyapının Güçlendirilmesi	• Elektrik, su, kanalizasyon ve internet altyapısının iyileştirilmesi • Ulaşım ve çevre düzenlemeleri • Turistik tesislerin modernizasyonu	• Turist memnuniyetinin artırılması için altyapı hizmetlerinin güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir (Katılımcı 1, 8, 9, 10). • Özellikle yaz aylarında yaşanan altyapı yetersizliklerinin önlenmesi için uzun vadeli yatırım planlarının hayata geçirilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Katılımcı 4, 9, 10, 5, 11). • Otel, pansiyon ve diğer turistik tesislerin yenilenmesi ve modernizasyonu önerilmektedir (Katılımcı 3, 6, 7).
Sürdürülebilir Turizm Politikaları	• Çevresel sürdürülebilirlik ve doğa koruma • Alternatif turizm modellerinin geliştirilmesi • Ekoturizm, agroturizm ve sağlık turizmine yönelim	• Turizm yatırımlarının doğal çevreye zarar vermemesi için ekolojik sürdürülebilirlik politikalarının benimsenmesi gerektiği düşünülmektedir (Katılımcı 5, 11, 6, 7). • Villa turizminin kontrol altına alınarak doğa dostu projelerin hayata geçirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Katılımcı 1, 8, 9, 10). • Ortaca'nın yalnızca deniz turizmine değil, ekoturizm, agroturizm ve sağlık turizmi gibi turizm çeşitlerine yönelmesi gerektiği ifade edilmektedir (Katılımcı 2, 12, 3).

Tablo 13 değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunluğu sürdürülebilirliğin önemine ve turizm gelirlerinin yılın 12 ayına yayılması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Bununla ilgili karşılaşılan önemli bir zorluğu ifade eden **Katılımcı 3** “...Karşılaşılan en büyük zorluk yabancı tur operatöründen kaynaklanıyor. Kasım ayı ile Nisan'ın ikinci haftası arasındaki sürede bölgeye tur düzenlenmediği için Dalaman havalimanına uçak indirilemiyor. Turizm talebi yoğun olarak Mısır'a yöneliyor. Bölgeye olan talebin kitlesel olduğu dikkate alındığında yüksek sezon dışındaki dönemde yabancı turistlerin bölgeyi ziyaret etmemesi, bölge açısından büyük bir kayıptır...” yanıtını vermektedir.

Ortaca'nın SEGE endeksindeki düşük sıralaması, araştırmada elde edilen nitel bulgularla doğrudan örtüşmekte ve ilçedeki sosyoekonomik gelişmişlik düzeyinin yapısal nedenlerini açıklamaktadır. Araştırmada elde edilen altyapı yetersizlikleri, turizmin mevsimselliği, yerel halkın sınırlı katılımı, plansız yatırımlar, yerel yönetim kapasitesinin sınırlılığı, planlama süreçlerinde şeffaflık ve koordinasyon eksiklikleri, paydaşlar arası iletişim yetersizliği gibi sorunlar, SEGE endeksinde düşük skor alan “yaşam kalitesi”, “istihdam” ve “rekabetçilik” boyutlarını açıklayıcı niteliktedir. Ayrıca, mevsimsellikten kaynaklanan istihdam dengesizlikleri, altyapı eksiklikleri ve çevresel sürdürülebilirlik sorunları, ekonomik faaliyetlerin yıl boyu çeşitlenememesine ve yerel refahın sınırlı kalmasına yol açmaktadır. Sosyal sürdürülebilirlik ve katılım eksiklikleri ise, yerel halkın karar süreçlerinde temsil edilme düzeyini düşürmekte ve toplumsal aidiyetin zayıflamasına neden olmaktadır. Dolayısıyla Ortaca'nın düşük SEGE performansı, yalnızca ekonomik göstergelerle değil; aynı zamanda yönetim, sosyal katılım ve kurumsal kapasite eksiklikleriyle açıklanabilir. Bu bulgu, sürdürülebilir

kalkınmanın sağlanabilmesi için yerel düzeyde katılımcı yönetişimin, kurumsal şeffaflığın ve altyapısal yatırımların bütüncül biçimde ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Tablo 14’te Ortaca’nın SEGE sıralaması ve niteliksel bağlantıları yer almaktadır:

Tablo 14: Ortaca’nın SEGE Sıralaması ve Niteliksel Bağlantıları

Bulgu Teması	Katılımcı Görüşleri	İlgili SEGE Boyutu	Yansıması
Altyapı sorunları	Elektrik, su, internet, kanalizasyon yetersizliği	Yaşam kalitesi	Düşük yaşam kalitesi skoru
Tanıtım ve pazarlama eksiklikleri	Master planın olmadığı algısı, dijital tanıtım yetersizliği	Rekabetçilik, yenilikçilik	Turizmde görünürlük az, rekabet gücü zayıf
Villa turizmi ve arazi kullanımı	Tarım arazilerinin daralması, betonlaşma	Yaşam kalitesi / çevre	Doğal alanların tahribatı, çevresel sürdürülebilirlik sorunu
Mevsimsellik ve istihdam	Turizmin 3-4 aya sıkışması, mevsimlik işgücü, dışarıdan gelen işgücü	İstihdam ve sosyal güvenlik	Yıl boyu istihdamda yetersizlik, sosyal güvenlik sorunları
Yerel halkın katılımı	Karar alma süreçlerinde halkın yeterince yer almaması	Demografi / sosyal katılım	Toplumsal sahiplenme zayıf
Yönetişim ve iş birliği eksiklikleri	Planlama süreçlerinde paydaşların dahil edilmemesi, yerel yönetimle özel sektör iş birliği zayıf	Yönetişim ve kurumsal kapasite	Turizm politikaları etkin yürütülemiyor, Plansız yatırımlar, koordinasyon eksikliği
Turizm Gelirlerinin Dağılımı	Gelirlerin belirli kesimlerde toplanması	Finans	Turizm gelirleri eşit dağılmıyor, sosyal adalet sorunu

Tablo 15’te çalışmada elde edilen bulguları sistematik bir yapıya kavuşturmak amacıyla Ortaca turizminin güçlü ve zayıf yönlerini, fırsatlarını ve tehditlerini bütüncül bir şekilde özetleyen SWOT analizi yer almaktadır:

Tablo 15: Ortaca Turizminin SWOT Analizi (Ana Bulgular)

Güçlü Yönler (Strengths)	Zayıf Yönler (Weaknesses)
Zengin doğal, kültürel varlıklar (Kaunos, İztuzu, Dalyan)	Tanıtım ve pazarlama stratejilerindeki eksiklikler
Uluslararası havalimanına yakın konum	Plansız turizm yatırımları ve master plan eksikliği algısı
Ekoturizm, agroturizm, sağlık turizmi potansiyeli	Altyapı yetersizlikleri (su, elektrik, internet)
Butik otel ve villa turizmi potansiyeli	Yerel halkın turizm süreçlerine sınırlı katılımı ve bilinçsiz yatırımları
Bölgeye özgü doğal çekicilikler (Caretta Caretta, Günlük Ağaçları)	Mevsimsellik ve yıl boyu turizm talebi eksikliği
Fırsatlar (Opportunities)	Tehditler (Threats)
Ekoturizm, agroturizm gibi alternatif turizm modellerinin geliştirilmesi	Villa turizminin tarım alanlarını daraltması ve betonlaşma
Mülkiyet ve arsa değeri artışının getirdiği yatırım potansiyeli	Turizm gelirlerinin adil dağıtılamaması, küçük işletmelerin zorlanması
Uluslararası tur operatörleri ile iş birliği yaparak pazarın genişletilmesi	Çevresel kirlilik (çöp atıkları, kanalizasyon) ve doğal alanların tahribatı
Cittaslow ve slow food hareketleriyle yöresel ürünlerin ön plana çıkarılması	Nitelikli iş gücü eksikliği ve istihdamın mevsimsel olması

Tablo 15’te özetlenen SWOT analizi, Ortaca turizminin mevcut durumunu bütüncül biçimde değerlendirmekte ve alan araştırmasından elde edilen nitel bulguların temel eğilimlerini sistematik bir yapıya kavuşturmaktadır. Analiz, ilçenin güçlü yönlerinin büyük ölçüde doğal ve kültürel varlıkların çeşitliliğinden kaynaklandığını; buna karşın zayıf yönlerin planlama, altyapı ve yönetim alanlarındaki kurumsal eksikliklerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu durum, bölgedeki turizm gelişiminin doğal çekicilikler üzerine kurulu olmasına rağmen, sürdürülebilir kalkınmayı destekleyecek planlı bir yönetim modelinden yoksun olduğunu ortaya koymaktadır.

SWOT tablosunda tanımlanan fırsatlar, Ortaca’nın turizm çeşitliliğini artırabilecek ekoturizm, agroturizm ve sağlık turizmi gibi potansiyel alanları işaret etmektedir. Ancak bu fırsatların değerlendirilebilmesi, betonlaşma, kirlilik, doğal alan tahribatı gibi çevresel tehditlerin kontrol altına alınmasına bağlıdır. Bu durum, turizmdeki mekânsal genişlemenin yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda ekolojik bir planlama perspektifiyle ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Özetle SWOT analizi, Ortaca’nın turizm gelişiminde güçlü yönlerinin, yönetsel zayıflıklar ve çevresel tehditler nedeniyle tam anlamıyla değerlendirilemediğini ortaya koymaktadır. Bu tablo, sürdürülebilir bir turizm politikası oluşturulabilmesi için yerel paydaşlar arasında koordinasyonun güçlendirilmesi, planlama süreçlerinin şeffaflaştırılması ve çevresel duyarlılığın kurumsal düzeyde bütünleştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Ortaca ilçesinde turizm sektörünün yerel kalkınmaya etkilerini değerlendirerek, ekonomik, sosyal, çevresel ve yönetsel boyutlarıyla turizm sektörünün bölge halkına ve yerel yönetimlere nasıl yansıdığını ortaya koymaktadır. Yapılan analizler doğrultusunda, turizmin sürdürülebilir şekilde yönetilmesi, gelir dağılımının adil hale getirilmesi ve altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Turizm, Ortaca’nın en büyük ekonomik dinamiklerinden biri olmasına rağmen gelirin adil dağıtılmaması, büyük yatırımcıların küçük işletmelerden daha fazla kazanç sağlaması ve turizmin mevsimsel olması nedeniyle ekonomik sürdürülebilirliğin sağlanamaması gibi sorunlar tespit edilmiştir. Yılın 12 ayına yayılan turizm modellerini teşvik etmek amacıyla, kış aylarında yapılabilecek kuş gözlemciliği, dağ yürüyüşü gibi spesifik rotaların oluşturulması ve bu rotalara yönelik tanıtım kampanyalarının yapılması gerekmektedir. Turizmin bölge halkına daha fazla katkı sağlaması için küçük işletmelerin desteklenmesi, yerel üreticilerin turizm sektörüne entegre edilmesi ve yıl boyu devam eden turizm modellerinin geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, bölgenin potansiyelini güçlendirmek amacıyla agroturizm ve ekoturizm faaliyetleri teşvik edilmelidir. Dalyan’da sürdürülebilir balıkçılık turları, kırsal köylerde tarım temelli turizm, wellness ve retreat turizmi gibi alternatif modeller değerlendirilmelidir. Bu sayede hem turizm çeşitliliği sağlanacak hem de yerel halkın turizmden elde ettiği fayda artacaktır.

Turizm, bölgedeki istihdamı artırsa da mevsimlik işçilik ve yerel halkın turizm sektöründen yeterince faydalanamaması önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Turizm sektöründe çalışanların mesleki eğitimine önem verilmeli, mesleki gelişim programlarının artırılması ve otelcilik, rehberlik gibi alanlarda nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca, kadın ve genç istihdamını artırmak için teşvik edici projeler geliştirilmelidir. Yerel halkın turizm sektöründe daha aktif rol alması için mesleki eğitim programlarının, özellikle yabancı dil, misafir ilişkileri ve yöresel ürünlerin satışı gibi konularda artırılması gerekmektedir.

Yerel halkın turizme katılımı daha çok dolaylı yollarla (villa kiralama, küçük işletmecilik) gerçekleşmekte, ancak turizm sektöründeki karar alma süreçlerine yeterince entegre olamamaktadır.

Halkın turizme bakış açısını geliştirmek için bilinçlendirme programları, eğitimler ve çalıştaylar düzenlenerek turizmin sosyal ve ekonomik getirilerinin daha iyi anlaşılması sağlanmalıdır. Ayrıca, yerel halkın turizm yönetimine daha fazla dahil edilmesi için yönetim mekanizmaları oluşturulmalıdır. Somut bir yönetim önerisi olarak, Ortaca'da kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının eşit temsiliyetle yer aldığı ve belediye koordinasyonunda çalışacak bir 'Ortaca Turizm Yönetişim Kurulu' kurulması önerilmektedir. Kurul; belediye ve kaymakamlık temsilcileri, özel sektör (büyük ve küçük ölçekli işletme temsilcileri), STK'lar, yerel üretici birlikleri ve halk temsilcilerinden oluşmalıdır. Kurulun görevleri arasında stratejik planlama, yatırım önceliklerinin belirlenmesi, kaynakların adil dağılımı, katılımcı bütçeleme ve düzenli izleme-değerlendirme raporları hazırlamak yer almalıdır. Kurul belediyenin planlama birimi bünyesinde konumlandırılmalı; yıllık kamu-özel-STK çalıştaylarıyla yerel halkın karar süreçlerine doğrudan katılımı sağlanmalıdır. Bu yapı, yönetim mekanizmalarının şeffaf, katılımcı ve izlenebilir olmasını temin edecektir.

Araştırma bulguları, Muğla turizminin planlama süreçlerinde temel sorunun yalnızca bir master planın eksikliği değil, mevcut planlama girişimlerinin yerel paydaşlara yeterince şeffaf ve kapsayıcı biçimde yansıtılamaması olduğunu göstermektedir. 2024 yılında başlatılan turizm master planı hazırlıkları önemli bir adım olsa da bu sürece dair bilgi akışının sınırlı kalması ve paydaşların çoğunun süreçten haberdar olmaması, planlama ve yönetim mekanizmalarındaki iletişim ve koordinasyon eksikliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, Muğla turizminin sürdürülebilir gelişimi için öncelik, yeni planların hazırlanmasından ziyade, planlama süreçlerinde şeffaflık, bilgi paylaşımı ve katılımcı yönetim kültürünün güçlendirilmesine verilmelidir. Kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında sürekli iş birliği ve iletişim ağlarının kurulması, planların etkin uygulanabilirliği ve yerel düzeyde sahiplenilmesi açısından kritik önem taşımaktadır.

Turizm yoğunluğunun artmasıyla birlikte elektrik, su, internet, kanalizasyon gibi temel altyapı hizmetlerinde yetersizlikler yaşanmaktadır. Bu durum, turist memnuniyetini olumsuz etkileyerek bölgenin uzun vadeli turizm kapasitesini sınırlamaktadır. Altyapı yatırımları artırılmalı, özellikle turizm sezonunda yaşanan hizmet kesintileri önlenmelidir. Ulaşım altyapısının geliştirilmesi ve çevre düzenlemelerinin iyileştirilmesi de sürdürülebilir turizm açısından kritik önem taşımaktadır.

Ortaca'da yerel yönetimlerin turizm planlaması konusunda yeterince aktif olmadığı, belediyeler ve özel sektör arasında iş birliği eksikliği olduğu görülmektedir. Yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında güçlü bir koordinasyon sağlanmalı, ortak projeler hayata geçirilmelidir. Ayrıca, belediyeler arası iş birliği geliştirilerek Dalyan, Sarıgerme gibi turistik noktalar için ortak tanıtım ve kalkınma stratejileri oluşturulmalıdır.

Bölgenin ekoturizm, sağlık turizmi ve kültürel turizm açısından yüksek bir potansiyele sahip olduğu, ancak bu fırsatların yeterince değerlendirilmediği anlaşılmaktadır. Ortaca'nın turizm potansiyelini artırmak için alternatif turizm türleri teşvik edilmeli, doğa ve kültürel miras öne çıkarılmalıdır. Ayrıca, yerel gastronomi turizmi desteklenerek bölgenin özgün mutfağı turistik bir cazibe unsuru haline getirilmelidir.

Plansız yapılaşma, çevre kirliliği ve doğal alanların korunamaması, Ortaca'daki turizmin uzun vadeli sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Dalyan Kanalı gibi ekolojik açıdan hassas bölgeler, koruma altına alınarak sürdürülebilir turizm uygulamalarına geçilmelidir. Villa turizmi ve büyük ölçekli yatırımlar, doğal alanları tahrip etmeden düzenlenmeli, çevre dostu turizm politikaları hayata geçirilmelidir. Plansız yapılaşma ve tarım arazilerinin kaybını önlemek amacıyla villa kiralamalarını kontrol altına alacak yasal düzenlemelerin yerel bazda etkin bir şekilde uygulanması ve doğa dostu projelere vergi teşvikleri sağlanması gerekmektedir.

Ortaca'nın uluslararası turizm pazarında yeterince tanıtılmadığı, pazarlama stratejilerinin güçlü olmadığı düşünülmektedir. Dijital pazarlama, sosyal medya kampanyaları ve uluslararası turizm fuarlarına katılım artırılmalı, bölgenin marka değeri oluşturulmalıdır. Ayrıca, turistik tesislerin kaliteli hizmet sunması sağlanarak turist memnuniyeti yükseltilmeli ve destinasyon tekrar ziyaret edilen bir nokta haline getirilmelidir. Bireysel çabalar yerine, yerel yönetim, özel sektör ve STK'ların katılımıyla bir "Ortaca Turizm Tanıtım Platformu" kurulması ve dijital pazarlama bütçesinin, sosyal medya fenomenleriyle yapılacak iş birliklerini de kapsayacak şekilde artırılması gerekmektedir.

Çalışma bulguları literatürde yer alan benzer çalışmaların bulguları ile örtüşmektedir. Özcan (2015) çalışmasında turizm gelirleri ile ekonomik büyüme arasında doğrusal bir ilişki olduğunu, turizm gelirlerinin ekonomik büyümeyi doğrudan etkilediğini, bu nedenle turizmin ulusal ve yerel düzeyde kalkınmanın temel bileşenlerinden biri olduğunu vurgulamaktadır. Turizmin ortaya çıkardığı ekonomik canlılığın yerel halkın refah seviyesini artırdığı, sosyal yaşamda kültürel etkileşimi hızlandığı, hizmet sektöründe nitelikli iş gücünü teşvik ettiği çalışmada ortaya çıkan diğer sonuçlar arasında yer almaktadır. Künü vd. (2015) ise Doğu Karadeniz Bölgesi örneğinde turizmin bölgesel kalkınmada itici güç olduğunu, kırsal alanlarda ekonomik faaliyetleri canlandırarak bölgesel eşitsizlikleri azalttığını vurgulamaktadır. Özcan (2015) ve Künü vd.'nin (2015) çalışmaları çevresel sürdürülebilirlik kavramını vurgulamakta, turizm altyapısının doğal kaynaklar üzerinde baskı oluşturabileceği, bu nedenle çevre koruma önlemlerinin planlamaya entegre edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Her iki çalışmada yerel yönetimlerin rolü, altyapı yatırımları, çevresel denetim ve tanıtım politikaları açısından belirleyici bulunmakta, turizm sektörünün, ekonomik büyümenin yanı sıra sosyal bütünleşme, kültürel canlılık ve çevresel sorumluluk ekseninde yerel kalkınmanın çok boyutlu bir aracı olduğu değerlendirilmektedir.

Dimitrovski vd. (2012) turizmin yerel kalkınmada rolünü Sırbistan örneğiyle ortaya koymaktadır. Gruža bölgesinde kırsal turizmin, tarım dışı gelir kaynakları yaratarak yerel ekonomiyi çeşitlendirdiği ve istihdam artışı sağladığı tespit edilmiştir. Bunun yanında turizmin, kültürel mirasın korunmasına ve bölge halkının yaşam kalitesinin yükselmesine katkı sağladığı, çevresel sürdürülebilirlik konusunda sorumluluk bilincini artırdığı anlaşılmıştır. Çalışmada altyapı, finansman ve planlama eksikliklerinin, sözü edilen olumlu etkilerin sürdürülebilirliğini olumsuz yönde etkilediği de vurgulanmaktadır.

Quang vd. (2023) çalışmasında toplum temelli turizm uygulamalarında yerel halkın katılım düzeyini etkileyen faktörleri analiz ederek, kırsal destinasyonlarda sürdürülebilir kalkınma süreçlerine katkı sağlayacak mekanizmaları ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma, Vietnam'ın kuzeyindeki üç kırsal turizm bölgesinde yaşayan yerel halktan oluşan 250 katılımcı üzerinde gerçekleştirilmiş ve anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Bulgular, yerel halkın toplum temelli turizm uygulamaları süreçlerine katılımında bilgi, beceri ve kurumsal destek eksikliğinin temel engeller olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuç, Ortaca'daki bulgularımızla tutarlıdır. Buna karşın Quang vd. (2023) eğitim, paydaş iş birliği ve ekonomik teşviklerin yerel halkın katılımını artırıcı etkiler yarattığını da vurgulamaktadır.

Liu vd. (2023) çalışmasında kırsal turizmin yerel halkın kalkınmasına sunduğu katkıların boyutlarını tanımlamayı ve politika yapıcılar için faydalı olacak bir "kırsal turizm katkı modeli" önermeyi amaçladıkları çalışmada turizmin kırsal topluluklara ekonomik, çevresel ve sosyal faydalar sağladığı ortaya çıkarılmıştır. Ortaca'daki bulgularımız bu çalışmanın ekonomik fayda boyutunu desteklemektedir.

Alamineh vd. (2023), Etiyopya'nın Amhara Bölgesi'nde turizmin sosyal etkilerine ilişkin yerel topluluk algılarını ve bu algıların sürdürülebilir kalkınma açısından taşıdığı anlamı incelemiştir. Karma yöntem yaklaşımıyla yürütülen çalışmada turizmin yerel topluluklar üzerinde hem olumlu hem de

olumsuz sosyal etkiler yarattığı belirlenmiştir. Olumlu etkiler otelcilik, ulaşım, elektrik, internet ve bankacılık gibi altyapı ve hizmet alanlarındaki gelişmelerle ilişkilendirilirken; olumsuz etkiler sosyal hizmetlere eşitsiz erişim, hırsızlık, kültürel miras kaçakçılığı ve turist yaşam tarzlarının yerel halk tarafından kontrolsüz biçimde benimsenmesi gibi unsurlarla açıklanmıştır. Bu bağlamda Ortaca’da agroturizm ve ekoturizm gibi yerel katılıma dayalı alternatif turizm modellerinin, halkın turizme yönelik algısını güçlendirebileceği ve turizmin sosyal etkilerini daha dengeli bir çerçevede yönlendirebileceği değerlendirilebilir.

Ortaca’nın SEGE endeksinde 148. sırada yer alması, ilçenin ekonomik ve sosyal kalkınma göstergelerinde yaşadığı yapısal zorlukları açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu sonuç, araştırmada nitel olarak belirlenen altyapı yetersizlikleri, turizmin mevsimselliği, yerel halkın sınırlı katılımı ve plansız yatırımlar gibi sorunlarla doğrudan örtüşmektedir. Bulgular, turizm potansiyelinin değerlendirilmesinin yalnızca sektörel değil, aynı zamanda istihdam, yaşam kalitesi ve çevresel sürdürülebilirlik boyutlarıyla birlikte ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Aşağıdaki öneriler, Ortaca’nın sosyoekonomik gelişmişlik düzeyinin artırılmasına katkı sağlayabilecek politika önceliklerini, SEGE boyutlarıyla ilişkilendirilerek özetlemektedir:

Tablo 16: Ortaca’nın Sosyoekonomik Gelişmişlik Düzeyini Artırmaya Yönelik SEGE Boyutlarıyla İlişkilendirilmiş Politika Önerileri ve Beklenen Katkıları

Öneri	İlgili SEGE Boyutu	Beklenen Katkı
Tanıtım ve pazarlama yatırımlarının artırılması	Rekabetçilik	Turizmde görünürlük ve rekabet gücü artışı
Altyapı yatırımlarının güçlendirilmesi	Yaşam Kalitesi	Halkın yaşam standardı ve turist memnuniyetinde artış
Yerel halkın turizm süreçlerine katılımı	İstihdam	Sosyal sermaye güçlenmesi, iş imkânı artışı
Villa turizminin denetimi	Çevre / Yaşam Kalitesi	Doğal kaynakların korunması, sürdürülebilir kalkınma

Bu öneriler, Ortaca’nın düşük SEGE sıralamasının yalnızca ekonomik yetersizliklerle değil, yönetişimsel ve katılımcı planlama eksiklikleriyle de ilişkili olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, yerel yönetimlerin ve paydaşların eşgüdümlü çalıştığı, sürdürülebilir kalkınma ilkelerini merkeze alan bir planlama yaklaşımı, ilçenin sosyoekonomik dönüşümünü destekleyecek temel araç olarak değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak Ortaca, turizm açısından büyük bir potansiyele sahip olmasına rağmen altyapı, tanıtım, çevresel sürdürülebilirlik ve yerel halkın katılımı gibi konularda eksiklikler yaşanmaktadır. Bu sorunların çözülmesi için uzun vadeli bir turizm kalkınma planı hazırlanmalı, kamu-özel sektör iş birlikleri artırılmalı ve turizmin getirdiği ekonomik faydalar yerel halka daha adil bir şekilde dağıtılmalıdır. Bu öneriler doğrultusunda hareket edildiğinde, Ortaca turizmi mevsimsel bir faaliyet olmaktan çıkarılarak sürdürülebilir ve yerel kalkınmayı destekleyen bir sektör haline gelebilecektir.

Etik Beyan

“Turizm Sektörünün Önemine Yönelik Yaklaşımlar: Ortaca Örneği” başlıklı çalışmanın yazılması ve yayınlanması süreçlerinde Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına riayet edilmiş ve çalışma için elde edilen verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. 13.01.2025 tarihli Etik kurul onayı Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinden 250006 protokol no ile alınmıştır.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışma tek yazarlıdır.

Çatışma Beyanı

Yapılan bu çalışma gerek bireysel gerekse kurumsal/örgütsel herhangi bir çıkar çatışmasına yol açmamıştır.

KAYNAKÇA

- Alamineh, G. A., Hussein, J. W., Endaweke, Y., ve Tadesse, B. (2023). The Local Communities' Perceptions on the Social Impact of Tourism and Its Implication for Sustainable Development in Amhara Regional State. *Heliyon*, 9(6), e17088. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e17088>
- Bahar, O. (2007). Bölgesel Kalkınmada Turizm Sektörünün Ekonomik Açıdan Yeri ve Önemi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 19:1-19.
- Baldıran, Ş. ve Öztürk, Y.K. (2016). Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Aracı Olarak Turizm Yatırımlarının Finansmanı: Amasya Özelinde Bir İnceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 4, Sayı: 37, s. 198-215
- Baykul, A. ve Işık Maden, S. (2017). Bölgesel Kalkınma ve Turizm İlişkisi: TR61 Bölgesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Global Turizm Araştırma Dergisi*, 1(2), 65-73.
- Boz, A. ve Serçek, S. (2016). The Role of Tourism in Regional Development and Its Effects on Economic Development. *International Turgut Ozal Congress on Business, Economics and Political Science* (s. 41-47). Ankara: Proceedings e-Book II.
- Brida, J. G. ve Risso, W.A. (2010). Tourism As a Determinant of Long-Run Economic Growth. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 2(1): 14–28.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E. Ö, Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Pegem Akademi.
- Çeken, H. (2003). *Küreselleşme, Yabancı Sermaye ve Türkiye Turizmi*, İstanbul: Değişim Yayınları.
- Çeken, H. (2008). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(2), ss: 293-306.
- Dana, L.-P., Guraua, C. ve Lascha, F. (2014). Entrepreneurship, Tourism and Regional Development: A Tale of Two Villages. *Entrepreneurship & Regional Development*, 26(3-4), 357 374.
- Demircan, Ş. ve Çeken, H. (2022). İnanç Turizminin Yerel Kalkınmadaki Önemi: Midyat Örneği. *Turur Turizm ve Araştırma Dergisi*. Cilt: 11 Sayı: 1, ss: 75 – 92.
- Dieke, P. U.C. (2003). Tourism in Africa’s Economic Development: Policy Implications, *Management Decision*, 41 (3): 287–295. <https://doi.org/10.1108/00251740310469468>
- Dimitrovski, D. D., Todorovic, A. T. ve Valjaravic, A. D. (2012). Rural Tourism and Regional Development: Case study of Development of Rural Tourism in the Region of Gruza, Serbia. *Procedia Environmental Sciences*, 14, 288-297.
- Ercan, F., Dalgın T., ve Atak, O. (2017). Muğla/Ortaca İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyelini Değerlendirmeye Yönelik Bir SWOT Analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 1416-1425.

- Atak, O. (2026). Turizm Sektörünün Önemine Yönelik Yaklaşımlar: Ortaca Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 28(52), 548-576.
- Erkal, M. E. (1990). *Bölge Açısından Az Gelişmişlik*, 2. baskı., İstanbul: Der Yayınları.
- Gölbaş, A. ve Atak, O. (2016). Arkeolojik Potansiyelin Kırsal Turizme Kazandırılması: Ortaca Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 1210-1223.
- Gündüz, A. Y. (1994). *Bölgesel Dengesizlik ve GAP Projesi*, Malatya: Özmert Matbaacılık.
- Hall, C. M., ve Page, S. J. (2014). *The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space*. Routledge.
- Kızılgöl, Ö. (2006). Türkiye’de İhracata ve Turizme Dayalı Büyüme Hipotezinin Analizi: Eş bütünleşme ve Nedensellik İlişkisi, *Türk Dünyası Celalabad İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi Akademik Bakış Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 10, 1-19.
- Kim, H. J., Chen, M.-H., ve Jang, S. S. (2006). Tourism Expansion and Economic Development: The Case of Taiwan. *Tourism Management*, 27(5), 925. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2005.05.011>
- Korkmaz, N., Türker Özaltın, G., Türker, A. ve Işık, S. (2016). Agro-Turizm Kapsamında Narın Turistik Ürün Olarak Kullanımı: Ortaca Örneği, *Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi*, 9 (2): 30-36
- Künü, S., Hopoğlu, S., Sökmen Gürçam, Ö. ve Güneş, Ç. (2015). Turizm ve Bölgesel Kalkınma Arasındaki İlişki: Doğu Karadeniz Bölgesi Üzerine Bir İnceleme. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (7),71-93.
- Liu, Y.-L., Chiang, J.-T., ve Ko, P. F. (2023). The Benefits of Tourism for Rural Community Development. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10, 137. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01610-4>
- Meyer, D. F. ve Meyer, N. (2016). The Relationship Between the Tourism Sector and Local Economic Development (LED): The Case of the Vaal Triangle Region, South Africa. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 7(3), 466-472.
- Mihalic, T. (2002). Tourism and Economic Development Issues, Aspects of Tourism ,5: Tourism and Development: Concepts and Issues, Ed. Sharpley Richard, *Channel View Publications*:97
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2001). *Local Partnerships for Better Governance*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264189461-en>.
- Özcan, C. C. (2015). Turizm Gelirleri-Ekonomik Büyüme İlişkisinin Simetrik ve Asimetrik Nedensellik Yaklaşımı ile Analizi. Türkiye Örneği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 46, 177–199.
- Pike, A., Rodríguez-Pose, A. ve Tomaney, J. (2017). *Local and Regional Development*. Routledge.
- Quang, T. D., Nguyen, Q. X. T., Nguyen, H. V., Dang, V. Q., ve Tang, N. T. (2023). Toward Sustainable Community-Based Tourism Development: Perspectives From Local People in Nhon Ly Coastal Community, Binh Dinh Province, Vietnam. *PLOS ONE*, 18(10), e0287522. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0287522>
- Ribeiro, L. D., Da Silva, E. O., Andrade, J. D. ve De Souza, K. B. (2017). Tourism and Regional Development in The Brazilian Northeast. *Tourism Economics*, 1-11.
- Sevin, V. (2001). *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası I*, Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk tarih Kurumu Yay. VI. Dizi, Sayı 50, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Sharpley, R. ve Telfer, D. J. (2015). *Tourism and Development: Concepts and Issues*. Channel View Publications.

- Atak, O. (2026). Turizm Sektörünün Önemine Yönelik Yaklaşımlar: Ortaca Örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 28(52), 548-576.
- Taban, S. ve Kar, M. (2016). *Kalkınma Ekonomisi*. (Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı), Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Taneri, E. (1977). Bölge Planlama. *İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Yayınları*, Sayı:148.
- Tarhan, Ö. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Politik Okuryazarlığa İlişkin Görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 649-669.
- Todaro, M. P. ve Smith, S. C. (2020). *Economic Development*. Pearson Education Limited.
- Topallı, N. (2015). Turizm Sektörünün Türkiye'nin Ekonomik Büyümesi Üzerindeki Etkisi: 1963-2011. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 7(14): 339-352.
- Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (2023). Plan, Araştırma ve Açıklama Raporu, Muğla İli, Köyceğiz-Dalyan Özel Çevre Koruma Bölgesine Ait 1/25000 Ölçekli Nazım İmar Planı. 2023.
- Türkiye Cumhuriyeti Muğla Valiliği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, (2023). Muğla İli 2022 Yılı Çevre Durum Raporu, https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/mugla_cdr2022-20240301095753.pdf. Erişim Tarihi: 07.11.2024
- Türkiye Cumhuriyeti Ortaca Belediyesi. (2024). Ortaca'nın Tarihi. <https://www.ortaca.bel.tr/tr/ortaca-tarihi>, Erişim Tarihi: 10.10.2024.
- Türkiye Cumhuriyeti Ortaca Kaymakamlığı (2024). Ortaca'nın Tarihi. <http://ortaca.gov.tr/ortacanın-tarihi>, Erişim Tarihi: 11.12.2024.
- Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2024). Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları (SEGE), <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege>. Erişim tarihi: 11.12.2024.
- United Nations Conference on Trade and Development. (2019). *Trade and Development Report 2019: Financing a Global Green New Deal*. United Nations. <https://unctad.org/tdr2019> Erişim Tarihi:10.10.2025
- United Nations Development Programme. (2016). *Human Development Report 2016: Human Development for Everyone*. United Nations Development Programme. <https://hdr.undp.org/en/2016-report>, Erişim Tarihi:10.10.2025
- United Nations Development Programme. (2022). *Human Development Report 2022: Uncertain Times, Unsettled Lives – Shaping Our Future in a Transforming World*. United Nations Development Programme. <https://hdr.undp.org/en/2022-report>, Erişim Tarihi:10.10.2025
- Yavuz Ç. N. (2006). Türkiye’de Turizm Gelirlerinin Ekonomik Büyümeye Etkisinin Testi: Yapısal Kırılma ve Nedensellik Analizi, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 7 (2) :162-171
- Yıldırım Saçılık, M. (2019). Türkiye’nin Ekonomik Büyüme-Kalkınma ve Gelişme Aşamalarında Turizm Öncü Bir Sektör Olabilir mi? *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2019, 3 (4): 1681-1697.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, M. E. ve Tanrıveren, F. M. (2013). Muğla Dalyan Camii. *Muğla Değerleri Sempozyumu Bildiri Kitabı*, s. 454-463.
- Zengin, B. (2006). *Turizm Coğrafyası*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayını No: 36, Üniversite Basımevi.

Extended Abstract

Approaches to the Importance of the Tourism Sector: The Case of Ortaca

Aim: Developed countries are generally characterized by democratic governance, high purchasing power, improved quality of life and relatively limited regional development disparities. Developed regions are areas with industrialized structures, per capita income above the national average, fertile lands and high urbanization rates (Çeken, 2008: 293). In contrast, underdeveloped regions face low gross national product ratios, unequal income distribution, weak purchasing power, dependence on agricultural production, low industrialization and urbanization, and difficulties in meeting economic, social and cultural needs (Gündüz, 1994: 9). In this context, tourism is considered an important instrument of local, regional and national development because it contributes to welfare, employment, national income and purchasing power (Baykul & Işık Maden, 2017: 66). Türkiye is among the countries where regional development disparities can be observed. Therefore, determining tourism potential and evaluating the perspectives of local administrations and stakeholders are important for planned local development. Ortaca district of Muğla province has significant potential with its natural, environmental, cultural and historical assets, agricultural structure and touristic infrastructure. The aim of this study is to determine the tourism potential of Ortaca, reveal the opportunities offered by tourism for local development, identify the obstacles encountered, and analyze the perspectives of local governments and relevant stakeholders toward tourism. In this framework, tourism investments, infrastructure conditions, local participation, and the economic, social and environmental impacts of tourism are evaluated holistically.

Method: This study was designed with a qualitative research method. Since the data aimed to be obtained could not be sufficiently collected through scaled questions, the interview technique was preferred. Semi-structured interviews were conducted to analyze the experiences, perceptions and suggestions of the participants in depth. This technique was considered appropriate because it provides systematic and comparable data while allowing participants to express detailed views. The research was carried out through a design including both literature review and field study. National and international literature on regional development, local development and tourism-based development was reviewed to establish the conceptual framework. In the field study, interviews were conducted with tourism investors, tourism business managers, travel agencies, local government representatives, academicians, non-governmental organizations operating in tourism and tradesmen. The participants were selected by purposive sampling, one of the non-probability sampling methods, in which the units included in the sample are selected according to the purpose of the research. In purposive sampling, the researcher aims to understand natural and social phenomena and discover the relationships between them (Büyüköztürk et al., 2012). Therefore, this method is useful for exploring and explaining phenomena and events in many research contexts (Tarhan, 2015). Within data analysis, recorded interviews were first transcribed by the researcher. Then, the texts were evaluated by the researcher and an expert, and the main analysis themes were determined. To support validity, the similarity between the themes identified by the researcher and expert was examined. As a result, ten main themes were identified and found to be highly similar.

Findings: The findings indicate that Ortaca has important tourism potential due to its natural, cultural and historical values. The district's environmental assets, tourism infrastructure and destination identity create opportunities for tourism-based local development. Tourism is perceived as a sector that can contribute to employment, income generation, local entrepreneurship and destination promotion. However, this potential has not yet been fully transformed into a sustainable local development advantage. Lack of promotion, infrastructure inadequacies, seasonality and limited participation of local people in tourism processes negatively affect local development. The findings also show that tourism revenues should be distributed more fairly and that cooperation between local governments, the private sector, civil society organizations and local communities should be strengthened. Alternative tourism models based on nature, culture, agriculture and local participation may reduce seasonality, support local production, diversify tourism activities and strengthen the relationship between tourism and local welfare.

Conclusion: The study concludes that tourism is a strategic tool for local development in Ortaca. Although the district has considerable potential, this potential should be managed through a planned, participatory and sustainable approach. Local governments should improve infrastructure, strengthen destination promotion, support alternative tourism models and encourage local people's active participation in tourism. In addition, sustainability principles should be adopted, public-private cooperation should be increased and tourism revenues should be distributed more fairly. Thus, tourism in Ortaca should be planned not only as an economic growth strategy, but also as a multidimensional local development process supporting social welfare, cultural preservation and environmental protection.
